

Riksdagens protokoll

2013/14:14

Torsdagen den 17 oktober

Kl. 12.00 – 15.41

Protokoll
2013/14:14

1 § Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag kommit in:

prot. 2013/14:2 för tisdagen den 15 oktober från justitiekommittén,
prot. 2013/14:3 för tisdagen den 15 oktober från trafikutskottet samt
prot. 2013/14:4 för tisdagen den 15 oktober från finansutskottet.

2 § Anmälan om faktapromemoria

Andre vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen kommit in och överlämnats till utskott:

2013/14:FPM8 Europeisk inre marknad för elektronisk kommunikation
KOM(2013) 627 KOM(2013) 634 till trafikutskottet

3 § Svar på interpellation 2013/14:19 om hjärtstartare på allmänna platser

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Phia Andersson har frågat försvarsministern när statsrådet avser att börja med att se över möjligheterna att lagstifta om att det ska finnas hjärtstartare i miljöer där många människor vistas. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Jag vill börja med att säga att varje landsting har ansvaret för att bedriva hälso- och sjukvård inom sitt regionala ansvarsområde i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. I detta ingår att landstingen själva ska avgöra hur vården ska utformas och vilka resurser som ska vara tillgängliga. Detta gäller också frågan om att avgöra vilken tillgång till hjärtstartare som är nödvändig för att kunna vårda patienter med akut hjärt-kärlsjukdom.

Regeringen har dock bedömt att det finns skäl för att stödja landstingen för att öka överlevnaden vid akut hjärt-kärlsjukdom. Regeringen beslutade därför den 20 juni 2012 om ett uppdrag till Socialstyrelsen att i samråd med Sveriges Kommuner och Landsting ta fram ett kunskaps-

underlag till landstingen om verktyg för arbetet med att minska andelen personer med akuta hjärt-kärlsjukdomar som dör innan de kommer till sjukvården. I uppdraget ingår att bjuda in landstingen att delta i pilotprojekt samt att stödja de landsting som vill delta i genomförandet av pilotprojektet. Socialstyrelsen ska också utvärdera pilotarbetet och föreslå hur arbetet med att öka överlevnaden i akut hjärt-kärlsjukdom kan fortsätta att utvecklas. Uppdraget kommer att slutredovisas den 31 maj 2015.

Socialstyrelsen har lämnat två delredovisningar utifrån uppdraget, och det framgår där att hjärtstartare ingår som en viktig del i hur vården bör vara utformad för att minska dödligheten vid hjärtstopp. Regeringen avvaktar med stort intresse kommande utvärderingar av de pilotprojekt som nu under 2013 och 2014 bedrivs inom ett antal landsting.

Phia Andersson har i sin fråga klargjort att hon anser att det är räddningstjänsten som har ansvaret för utplacering av hjärtstartare på allmänna platser.

Den enskildes, kommunernas och statens ansvar för skydd mot olyckor inklusive räddningstjänst regleras i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. I lagens 1 kap. 4 § undantas hälso- och sjukvården från lagens tillämpningsområde. Tillgång till hjärtstartare i samhället regleras inte i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor och är inte en del av kommunernas eller statens lagstadgade ansvar för räddningstjänst.

Phia Andersson efterfrågar vidare en översyn av möjligheten att begränsa den kommunala bestämmanderätten inom det aktuella området.

Sedan den 1 januari 2011 följer av 14 kap. 3 § i regeringsformen att en inskränkning i det kommunala självstyret inte bör gå längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. I förarbetena anges att det bör vidtas en proportionalitetsprövning som bland annat bör innefatta en skyldighet för regeringen att undersöka om de ändamål som man vill tillgodose inte kan uppnås på ett för det kommunala självbestämmandet mindre ingripande sätt än det som föreslås.

Det är i detta sammanhang av intresse att belysa att det pågår en rad initiativ till att utöka förekomsten av hjärtstartare. I februari 2013 hade Civilförsvarsförbundet placerat ut närmare 2 000 hjärtstartare runt om i landet inom ramen för kampanjen Hjärta att hjälpa. Tillsammans med Svenska rådet för hjärt-lungräddning driver Civilförsvarsförbundet också Hjärtstartarregistret, ett nationellt register över de hjärtstartare som är tillgängliga för allmänheten. I januari 2013 inledde Hjärt-lungräddningsfonden en ny kommunikationskampanj, Hjärtssäkra Sverige, som ska pågå till och med 2015. Målet med kampanjen är bland annat att dubblera antalet hjärtstartare i samhället.

Inom ramen för Myndigheten för samhällsskydd och beredskapsarbete med förebyggande och sårbarhetsreducerande åtgärder fördelade myndigheten under 2012 ca 33 miljoner kronor till ideella organisationer för kursverksamhet till allmänheten, bland annat inom första hjälpen och hjärt-lungräddning.

Sammantaget ser jag inga skäl att föregå utvärderingarna av de projekt som nu bedrivs inom det aktuella regeringsuppdraget. Jag ser heller inga skäl att begränsa möjligheten för landstingen att utifrån de slutsatser som presenteras besluta om egna åtgärder inom sitt ansvarsområde.

Anf. 2 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret! Jag hoppas att vi i den här interpellationsdebatten kan reda ut de frågetecken som jag tycker fortfarande finns med anledning av svaret.

Anledningen till att jag ställde interpellationen var från början Ulri-cehamn PRO:s initiativ i frågan, som senare ledde till att vi väckte en motion i riksdagen – som faktiskt gick igenom i riksdagen.

För att vi ska ha ett bra grundskydd i samhället vid eventuella bränder är det självklart att det finns brandsläckare i offentliga lokaler. I dag har den tekniska utvecklingen gjort att hjärtstartare är enkla att hantera och enkla att lära sig att använda. De skulle också kunna vara en utökad del av det samhällsskyddet. Precis som brandsläckare kan användas i väntan på att brandkåren kommer handlar tillgången till hjärtstartare om samma sak, nämligen vad som görs innan ambulansen kommer. Det är helt avgörande minuter för att öka överlevnaden för människor som får plötsligt hjärtstopp.

Vi har nog alla hört om den unge killen eller tjejen som ramlar ihop och dör på idrottsplatsen eller i badhuset. Vi har också hört talas om personer som har överlevt tack vare att det fanns en hjärtstartare i närheten.

Jag är medveten om alla goda projekt, och jag välkomnar de som pågår. Ändå välkomnade Hjärt-Lungfonden, som driver kampanjen Hjärt-säkra Sverige, att motionen gick igenom i riksdagen. De följer debatten på nära håll, och de har också ställt sina tjänster till förfogande om de på något sätt kan vara behjälpliga.

Hjärt-lungfonden skriver i *Hjärtrapporten 2013*: ”Vid ett hjärtstopp är tiden kritisk. När hjärtat stannar kollapsar den drabbade, oftast helt utan förvarning, och chansen till överlevnad är helt beroende av att personer i närheten ingriper och ger hjärt-lungräddning och använder hjärtstartare. En stöt med en hjärtstartare inom 180 sekunder ökar chansen till överlevnad med 75 procent.”

Även initiativtagarna till Hjärtat slår för Gotland och Brand och räddningsakademien har sagt att man bör utreda möjligheten att lagstifta om att det finns hjärtstartare på samtliga offentliga platser. Ett krav på utbildning bör införas i skolor och på arbetsplatser så att alla kan ta del av den.

I Sverige omkommer årligen ca 100 personer i bränder och runt 500 personer dör i trafiken. Detta kan jämföras med att ca 10 000 personer om året dör i hjärtstopp. 700 ytterligare beräknas kunna räddas om hjärtstartare finns som ett grundskydd.

Att ägna halva svaret åt att förklara det kommunala självstyret och den kommunala bestämmanderätten för en KU-ledamot tänker jag inte ens bemöta. Socialministern vet mycket väl att om man lagstiftar om hjärtstartare i offentliga miljöer handlar det om att det ska bli likvärdigt i hela landet. Det ska inte vara upp till varje kommun eller landsting att bestämma om det ska finnas hjärtstartare eller inte. Då förlorar de sin plats som grundskydd.

Med ökad tillgång till hjärt-lungräddning och tillgång till hjärtstartare kan vi rädda många liv varje år. Vad är regeringens strategi för att verkställa riksdagens beslut?

Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Anledningen till att jag i mitt inledande svar försöker reda ut de konstitutionella frågorna är att i frågan, som jag nu inte ska läsa upp, ägnas en betydande del av utrymmet just till en del resonemang om att det borde vara försvarsministern som svarar och inte socialministern. Det ägnas en diskussion åt att denna fråga inte borde vara landstingens eller regionens sak utan någon annans sak. Därför försökte jag lägga till rätta hur saker och ting faktiskt ser ut, förhåller sig och ska vara.

Det centrala är dock, precis som Phia Andersson säger, om det finns tillgång till utrustningen och om tillräckligt många människor vet hur den används så att de vågar ta initiativ när det plötsliga och oväntade inträffar.

Där finns fortfarande en tröskel. Detta att det finns en maskin är ingen garanti för att den kommer att användas. Ett fortsatt arbete med att utbilda så många människor som möjligt är otroligt viktigt parallellt med det som handlar om att ha utrustningen utplacerad.

Jag har försökt beskriva den strategi som vi har när det gäller att genom uppdrag till Socialstyrelsen kartlägga hur vi bäst går vidare. Det finns ytterligare saker att meddela, till exempel inom det arbete som heter IVPA – I väntan på ambulans. Det handlar om att räddningstjänstens personal, polis, taxibolag och säkerhetspersonal i till exempel köpcentrum eller på flygplatser eller vad det nu kan vara utbildas i hjärt- och lungräddning och utrustas med hjärtstartare inom ramen för ett projekt som har pågått här i Stockholmsområdet. Projektet är nu permanentat och utvidgas under de här åren till att bli ett nationellt forskningsprojekt inom något som kallas för Sams och som handlar om att rädda fler liv i Sverige.

Ett arbete pågår alltså på många olika håll. Myndigheterna har tydliga uppdrag, och vi ser glädjande nog en utveckling som gör att det finns allt fler utrustningar utplacerade. Frågan kvarstår: Ska det lagstiftas om detta, och hur ser i så fall en lag ut? Detta måste vi ha bättre underlag för än vad vi har i dag, herr talman.

Anf. 4 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Anledningen till att jag i min fråga vände mig till försvarsministern är helt enkelt att så behandlades motionen i försvarsutskottets betänkande *Samhällets räddningstjänst*. Därav leddes jag in på detta.

Jag ska villigt erkänna att jag inte bryr mig om vem som genomför det här. Det tycker jag är oväsentligt. Frågan i sig är så viktig att det inte är det vi ska ägna oss åt att diskutera. Vad jag tycker att vi ska diskutera är att om tekniken har kommit så långt fram som den har och vi skulle kunna säkerställa en trygghetsnivå i samhället där 700 människor ytterligare skulle kunna överleva varje år så är det en behjärtansvärd insats. Sedan säger inte jag att det måste vara allmänheten som betalar alla dessa hjärtstartare. Om någon har en galleria och hyr ut lokaler i den kanske man ska ställa samma krav som för brandsläckare – att det ska sitta också en hjärtstartare där.

På arbetsplatser borde det kanske vara ett lagstiftat krav att det ska finnas hjärtstartare som en trygghet. Jag jämför med brandsläckare därför

att vi tycker att det är självklart i dag att det finns. Vi ser det inte som landstingets eller räddningstjänstens sak att betala och placera ut brandsläckare överallt. Det tillhör grundskyddet i samhället.

Jag välkomnar att det kommer en teknik som är enkel och som kan läras ut på bra grunder. Jag har själv gått utbildningen under Almedalsveckan, så jag vet att det är så. Det finns till och med en app i dag att ladda ned i telefonen där man kan få instruktioner. Man kan inte göra fel. Det enda fel man kan göra är att inte göra något.

Återigen: Detta är en behjärtansvärd fråga. Vem som löser den tror jag inte att vare sig Ulricehamn PRO, Hjärt-Lungfonden eller någon annan bryr sig om. Däremot välkomnar de att detta grundskydd finns i samhället. Därför ställer jag min fråga.

Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det är bra. Då kommer vi in på det som förstås är pudelns kärna: Det finns ett otroligt värde i att det i närheten av platser där saker och ting har en hygglig risk för att uppkomma – alltså där det rör sig många människor – finns tillgång till utrustning. Det gäller naturligtvis också att så många som möjligt är beredda att använda denna utrustning.

Vi ser glädjande nog en positiv utveckling som delvis har kommit till stånd och som kanske huvudsakligen finansieras med offentliga medel. Men det sker också en rad andra initiativ genom civilsamhällets organisationer för att öka säkerheten runt om i vårt land genom hjärtstartare. Det blir alltmer av en självklarhet att det ska finnas sådana i vår närhet. Däri ligger någonting betydelsefullt. Sannolikt räddar detta redan i dag ganska många liv årligen.

Det går självfallet att komma vidare, och det är det som regeringens arbete syftar till genom myndigheterna och de uppdrag som de ska rapportera. Utifrån detta får vi sedan underlag som kommer att presenteras. Då får vi se hur vi går vidare. Men vi ska inte slå oss till ro under tiden utan använda de medel som vi har för att se till att utvecklingen fortsätter på det glädjande sätt som pågår i dag, nämligen att förekomsten blir allt vanligare och att vi av allt att döma genom detta kan rädda allt fler liv.

Det ligger tyvärr i sakens natur att många av dem som drabbas av hjärt- och kärlproblem dör redan innan de har kommit till sjukhuset. De får en infarkt i sin bostad, på sin arbetsplats eller någon annanstans där de befinner sig. Det kan vara i joggningsspåret också, för den delen. Men detta händer. Om man bara har kommit under bevakning ökar möjligheten fantastiskt mycket, och vi vet att varje minut kan spela en avgörande roll. Det kan vara skillnaden mellan liv och död. Därför är detta rasande viktigt för säkerheten och tryggheten i samhället i stort, naturligtvis framför allt för de personer som någon gång i framtiden kan komma att drabbas av hjärtproblem på det här viset.

Anf. 6 PHIA ANDERSSON (S):

Herr talman! Jag får tacka för att vi har rätt ut begreppen. Det känns som om vi har en gemensam ambition att detta ska bli bra. Jag välkomnar givetvis alla projekt och alla ideella initiativ som tas på området.

Jag besökte en arbetsplats i förra veckan. Det var ett badhus, där personalen hade fått utbildning men ingen hjärtstartare. Man kanske inte ska

överlåta till varje kommun att bestämma om det ska finnas hjärtstartare eller inte. Riksdagen har redskap att säkerställa nivån i hela landet. Ju mer underlag man har för var detta kan ske, desto bättre. Men att det ska ske en översyn på detta sätt har riksdagen beslutat.

Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Jag tackar Phia Andersson för att hon har väckt frågan. Den är angelägen. Det är viktigt att de uppdrag som har delats ut fullföljs, men det är också viktigt att vi uppmuntrar de initiativ som har kommit i gång och som kommer att komma i gång när det gäller att på andra vägar bidra till att öka förekomsten av denna livsviktiga verksamhet.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2013/14:20 om skånsk förlossningsvård i Malmö

Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Marie Granlund har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att blivande föräldrar och deras anhöriga inte behöver oroa sig för tillståndet i den skånska förlossningsvården i Malmö.

Marie Granlund har också frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att motverka ökad stress hos vårdpersonalen och därmed stärka patientsäkerheten.

I hälso- och sjukvårdslagen står det att hälso- och sjukvården ska bedrivas så att den uppfyller kravet på en god vård. Med detta avses bland annat att vården ska vara av god kvalitet och tillgodose patientens behov av trygghet i vården. En god vård ska också vara lättillgänglig, och den ska vara säker.

I dag har landstingen och regionerna det huvudsakliga ansvaret för finansiering, organisering och utförande av hälso- och sjukvården. Som Marie Granlund lyfter fram är det främst deras ansvar att alla invånare har tillgång till en god vård.

Den 1 juni i år bildades den nya myndigheten Inspektionen för vård och omsorg (IVO). Deras huvuduppgift är att granska att befolkningen får en säker vård och omsorg som har en god kvalitet och som bedrivs i enlighet med lagar och andra föreskrifter. Genom inspektioner och hantering av anmälningar och klagomål granskar IVO vården och kan ställa krav på vårdgivaren om brister upptäcks. IVO har till exempel granskat förlossningsvården vid Skånes universitetssjukhus och krävt att de ska vidta åtgärder.

Regeringen genomför flera reformer och kraftfulla satsningar för att stärka och utveckla vården. Vi prioriterar frågor om tillgänglighet, kvalitet, effektivitet och säkerhet.

Vad gäller stress i vården har efterfrågan på högskoleutbildad personal inom hälso- och sjukvården länge varit större än tillgången. Regeringen har därför under hela mandatperioden satsat på en utbyggnad av läkar- och sjuksköterskeutbildningarna. I årets budgetproposition föreslår

vi medel för ytterligare en ökning av antalet nybörjarplatser inom dessa utbildningar.

Regeringen anser att det finns ett behov av att se över och effektivisera användandet av professionens resurser för att fortsatt kunna ge en vård av hög kvalitet. Vi har därför i budgetpropositionen för 2014 avsatt 3 miljoner kronor per år 2014 och 2015 för en analys av hur professionens resurser kan användas på det mest ändamålsenliga sättet och för rätt uppgifter. Det kan till exempel handla om att se över hur personal använder sin tid och ansvarsfördelningen mellan olika yrkeskategorier.

Eftersom Marie Granlund särskilt nämner patientsäkerhet vill jag också lyfta fram den nya patientsäkerhetslagen som trädde i kraft i januari 2011 med syftet att skapa en säkrare vård. Lagen har åtföljts av en särskild patientsäkerhetssatsning för vilken regeringen avsatt 2,5 miljard kronor under perioden 2011–2014.

Utgångspunkten för satsningen är en nollvision för antalet undvikbara vårdskador. Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting har genom en årlig patientsäkerhetsöverenskommelse enats om en prestationsbaserad ersättning för patientsäkerhetsarbete i landstingen. Överenskommelsen innehåller flera frågor såsom patientsäkerhetskultur, strukturerad journalgranskning, basala hygien- och klädregler, minskad antibiotikaanvändning och säker läkemedelsanvändning.

Jag kan försäkra att regeringen jobbar brett och långsiktigt med patientsäkerhetsfrågor.

Anf. 9 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret. Vi har vid flera tillfällen det senaste året diskuterat kaoset i den skånska sjukvården. Jag delar statsrådets uppfattning att det är mycket bra att det finns lagar och myndigheter som har att åtgärda när politiker inte håller måttet och när klåfingriga tjänstemän ställer till det.

Det är mycket bra, men jag skulle också vilja att ministern tog ett större ansvar för den uppkomna situationen. Tidigare har jag diskuterat med statsrådet om att åtta patienters död i Skåne kan kopplas samman med den vårdplatsbrist som finns där. Vi har också diskuterat att Arbetsmiljöverket, Socialstyrelsen och Inspektionen för vård och omsorg har kritiserat den skånska sjukvården mycket kraftigt.

I den här interpellationsdebatten skulle jag vilja lyfta upp den skånska förlossningsvården och göra en kort tillbakablick. Vi var mycket glada i Malmö när vi fick en ny kvinnoklinik 2009. Den gamla var erbarmligt dålig. Vi var glada eftersom det är bra att ha en ny klinik men också för att barnafödandet i Malmö ökar rekordartat, och det finns ingenting som tyder på att situationen kommer att förändras framöver.

Problemet är emellertid att den dröm som skulle kunna bli mycket bra med en ny kvinnoklinik har raserats. Anledningen till detta är de besparingar som den borgerliga regimen i Skåne driver fram.

Redan 2008 slutade sju läkare på kvinnokliniken i Malmö på grund av alltför hög arbetsbelastning. År 2012 infördes anställningsstopp för hela Skånes universitetssjukhus för att få bukt med underskotten i budgeten. I september 2012 demonstrerade barnmorskorna vid kliniken i Malmö mot besparingskraven på deras verksamhet. De var rädda för att de inte skulle kunna ge patienterna den vård som de har rätt att kräva.

Chefen för kvinnokliniken i Malmö avgick i protest mot besparingarna. I ett brev till sina medarbetare skrev han att han var orolig för den sjukvård som erbjuds patienterna. Han ville helt enkelt inte ta ansvar för något som han befarade var en nedmontering av kvinnosjukvården.

Kaoset har bara förvärrats. Den här sommaren var gräslig. Under sommaren i år fick personalen på förlossningskliniken i Skåne beordras in eftersom det var brist på personal på grund av anställningsstoppet. Akutmottagningen på kvinnokliniken i Lund stängdes, och all akutverksamhet skedde i Malmö. Redan ansträngd personal fick inte vila upp sig. I början av september i år fick personalen besked om att ytterligare 60 tjänster skulle försvinna i den här verksamheten.

Just nu står allting och väger. Regiondirektören har själv uttalat att man har saknat en nödvändig överblick. Jag är mycket glad att det finns myndigheter som har att påpeka dessa allvarliga brister, men det är väldigt mycket resurser som går åt till att övervaka detta. Det är bra, men det naturligaste vore väl att regionledningen började agera för en likvärdig sjukvård i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen. Om den inte gör det tycker jag att ministern har ett stort ansvar.

Anf. 10 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Herr talman! Det finns ett dokumenterat svar från den 21 augusti 2013 angående patientsäkerheten vid förlossningsavdelningen vid Skånes universitetssjukhus i Malmö. När jag läser det underlag som regionen har lämnat in till det som kallas IVO, Inspektionen för vård och omsorg, slås jag kraftigt av skillnaden mellan retoriken i debatter och det som sker på riktigt i verksamheten.

På punkt efter punkt visar man hur förhållandena på förlossningen under sommaren i år inte på något sätt avviker från andra sjukhus på andra platser runt om i landet. Det hanteras väldigt väl. Det finns inga risker, och det bryter inte på något sätt mot det ministern har tagit upp i sitt anförande.

Det finns alltid saker att göra, och allting som händer och sker som kan ge en signal om att det finns allvarliga saker att hantera ska tas på allvar.

Jag blir lite beklämd när Marie Granlund skriver att det finns brist på personal på förlossningskliniken i Skåne på grund av anställningsstopp. Det är ett direkt felaktigt påstående. Det har aldrig funnits några restriktioner mot att ta in semestervikarier i semestertid. Det är en självklarhet att man ska göra det.

Det finns ett problem, och det hanterar man nu. När man utbildar barnmorskor deltar de i 50 förlossningar under sin praktik. Problemet är att många gånger går de här tjejerna, som är duktiga, vidare och jobbar nu på mödravårdscentralerna och är inte aktiva i förlossningsvården. Där finns ett arbete att göra för att se till att de kommer in i förlossningsvården och blir duktiga. Det innebär att vi kan använda de barnmorskor vi har på ett bättre sätt.

Marie Granlund nämnde också att det finns ställen som stänger under sommaren. Ja, så är det. Under semestern stänger också MVC. Då har man sagt, och det är inte regionen eftersom det inte är ett politiskt beslut utan handlar om ledning och organisation, att man måste samverka med dessa mödravårdscentraler för att vi gemensamt ska kunna hitta former

att arbeta som innebär att den ena har öppet när den andra har stängt så att inte de kvinnor som ska gå på vanliga undersökningar tar sig till förlösningen och blir en "belastning" där samtidigt som det finns kvinnor som ska föda. Detta är viktiga saker, och dem tar man också upp.

Marie Granlund tar också upp ansträngande besparingar. Man kan inte alltid jobba för den högsta toppen, men man ska ha en god planering för den. Om man använder personal på ett klokt sätt kan de vid olika tidpunkter gå in och hjälpa varandra, precis som jag precis har beskrivit, vid belastningar. Det innebär att man täcker upp för de här belastningarna. Då kan man undvika att ha en bemanning som kostar mer och som inte löser uppgiften vid andra tillfällen. Man ska hjälpas åt och göra smarta lösningar. Man kan inte kalla det en avvikelse att man på olika sätt hjälps åt att hantera hur man ska lösa det för kvinnorna.

Ingenstans i det här underlaget kan man se att någon har kommit till skada. Allting har skett på ett bra sätt.

Det har varit en ansträngd situation. Man jobbar för att de här tjejerna ska kunna hjälpa varandra framöver och hitta smarta former för det. Man tittar också på de planeringar man har så att de blir extra tydliga. De finns redan i dag. Det finns underlag, men man ska göra dem tydligare för att säkerställa att det här blir bättre i framtiden. Det är sådana saker man arbetar med varje dag i verksamheten, och så även i Skåne.

Jag tycker att retoriken med ord som "kaos", "raseras" och "nedmonteringar" inte är riktigt trovärdig, Marie Granlund.

Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det är viktigt att påminna om den arbetsfördelning vi har mellan de politiska nivåerna. Det är Region Skåne som bedriver sjukvårdsverksamheten i Skåne. Det är Västerbottens läns landsting som bedriver landstingsverksamheten i landstinget i Västerbotten och så vidare. Till det statliga ansvaret hör bland annat att ansvara för inspektioner. Utöver det har vi dock gjort ett metodiskt och viktigt arbete när det gäller att höja statusen för och uppmärksamheten kring patientsäkerhetsarbete över lag inom den svenska hälso- och sjukvården.

Det beräknas att vi i den svenska hälso- och sjukvården varje år skadar ungefär 100 000 personer i onödan. Det låter som förfärliga siffror, men när man jämför med andra länder förefaller det som att man ligger på ungefär den nivån. Varje gång vi kan minska risken för att en skada uppkommer, eller reducera en skada är mycket vunnet. 3 000 personer beräknas dö varje år till följd av att vi gör fel i vården. Självklart blir det i första hand stora mänskliga vinster om vi gör rätt vid varje tillfälle men också stora ekonomiska vinster.

Det handlar också om strukturer, om hur mycket pengar vi har för att kunna säkerställa att man får en bra arbetsmiljö som medarbetare i vården, om hur många arbetskamrater och kolleger man har och om hur arbetsfördelningen mellan olika professioner är. Det finns mycket att göra där. Det finns det också för att underlätta för medarbetarnas arbetsituation genom att ta itu med sådant som har blivit till lager på lager av uppgiftslämnande och dokumentation. De har säkert kommit till var och en för sig på goda grunder, men sammantaget blir det näst intill ogörligt för en del av vårdens medarbetare att göra ett riktigt bra jobb just inom det område som han eller, vanligare, hon är utbildad för.

När det handlar om att se på arbetsfördelningen mellan olika professionsföreträdare och om att avlasta onödiga byråkratiska uppgifter utsåg jag förra veckan en samordnare som ska jobba särskilt med den frågan. Ytterst handlar det om att säkerställa att den duktiga personal vi har inom olika områden ska kunna ägna sig åt just det som han eller hon är utbildad för. Det handlar naturligtvis också om resurser och om hur många människor som finns i arbete för att vi ska kunna få de skatteintäkter vi vill ha för att säkerställa en god vård. Hur fördelar vi de resurserna på ett klokt sätt? Det är ett arbete som ska ligga huvudsakligen på den regionala nivån.

Inspektionen har tittat på Region Skåne och har begärt att de ska åtgärda en rad brister. Region Skåne har redovisat de åtgärder av allehanda slag som har vidtagits för att göra situationen bättre. Det är ett tufft arbete där vi ser att det är tufft framför allt i storstadsområden, inte minst under sommarmånaderna då personalen naturligtvis vill ha sommarledighet och trycket, särskilt på de akuta mottagningarna som förlossningsvården tillhör, är i stort sett oförändrat.

Anf. 12 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Ann-Charlotte Hammar Johnssons inlägg förstärker det jag säger om att man inte tar ansvar på den regionala nivån. Man struntar i det och hänvisar till tjänstemän och tar inget politiskt ansvar. Regionstyrelsens ordförande har vid ett flertal tillfällen sagt att sjukvården inte är hennes ansvar. Nu finns det inte heller något sjukvårdslandstingsråd eftersom han har tagit timeout. Situationen börjar bli ganska komplicerad.

Jag upplever ändå att statsrådet förstår det jag säger. Han har antytt att ett sätt att ta ifrån till exempel politikerna i Skåne ansvaret eftersom de inte klarar av det är att förstärka akutsjukhusen. Man kan ha ett resonemang om vad saker och ting ska vara, alltså en ordentlig översyn av uppgifter i Sverige. Detta är dock ett långsiktigt projekt. Det kommer att ta 10–15 år innan det skulle bli en förändring i den riktningen, om det nu är önskvärt.

Vad avser statsrådet att göra under tiden? Situationen är faktiskt akut. Det fungerar inte. I somras hänvisades födande kvinnor mellan de olika förlossningsklinikerna, mitt i pågående värbete. Det är inte okej! Inspektionen för vård och omsorg har också tydligt kritiserat detta, men det blir inte bättre. Sedan är det nästa verksamhet, och nästa verksamhet. Det blir aldrig bra.

Statsrådet verkar argumentera på samma sätt som infrastrukturministern som varje år verkar förvånad över att det blir vinter och att tågen då uppenbarligen inte går. Statsrådet säger att folk har semester på somrarna och att det därför är svårt med vikarier. Det är inte någon nyhet. I Sverige har människor lyckligtvis rätt att ha semester. Då blir konsekvensen att man måste ha ersättare.

Problemet i Skåne är att det snart inte är någon som vill jobba där. Det spelar ingen roll om vi utökar antalet platser på läkarutbildningen eller sjuksköterskeutbildningen eftersom folk flyr därifrån på grund av bristande ledarkunskaper både hos tjänstemän och hos ansvariga politiker, om det nu finns några sådana – det är en öppen fråga.

Om jag hade varit i Göran Hågglunds kläder hade jag, kanske inte officiellt med pukor och trumpeter, åkt ned dit och sagt att det inte är okej; vi ingår i Alliansen i Skåne. Ni sköter er inte. Ni har vad jag tror är den lägsta landstingsskatten i Skåne, och det räcker inte även om den skulle höjas med 30 öre. Något ordentligt måste göras. Skåningarna har rätt till likvärdig vård, precis som andra i Sverige har. I dag får de inte det. Åtta dödsfall misstänks bero på vårdplatsbrist i Skåne.

Vi har diskuterat detta många gånger, men det blir inte bättre. Man fortsätter på samma sätt, och situationen blir alltmer katastrofal. Vad tänker ministern göra?

Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Herr talman! I mitt förra inlägg nämnde jag kort att bemanningen under sommaren ses över. Man har tagit tag i detta i Region Skåne. Man ska använda sina resurser mycket bättre och se till att de som får en utbildning kommer direkt in vid förlossningen. Det blir fler händer direkt, i stället för att dessa tjejer gör andra saker och kommer ifrån det arbete som de sedan inte vill ta.

I Helsingborgs Dagblads ledare stod det i somras att när den sakliga och korrekta kritiken ersätts av felaktiga och överdrivna påståenden blir det svårt att hitta lösningar. En osaklig debatt riskerar att sluta i politiska låsningar. För att komma till rätta med problem som finns är det en förutsättning att man känner till dem och att det finns ett korrekt faktaunderlag att utgå ifrån. Det finns uppenbarligen utrymme för att påpeka att debatten som förlorar sina rätta proportioner lätt kan bli kontraproduktiv. Där har både medier och politiker ett ansvar.

Ett tydligt exempel på de många myter som finns, och som du hjälper till att sprida Marie, är att kvinnor tvingas föda i Köpenhamn. Sanningen var att en kvinna, en danska, åkte till förlossningen i Malmö och frågade om det fanns möjlighet för henne att föda i Köpenhamn, och om tiden räckte till för att hon skulle kunna ta sig dit. Svaret var ja på båda frågorna, och hon åkte. Det får de till att man struntar i vården, att den nedmonteras och att det är gräsligt. Man använder en populism i debatterna som gör att vi får ett skräckscenario för de blivande föräldrar som ska föda barn. Jag tycker inte att det är okej.

Jag har en fråga till Marie Granlund med anledning av interpellationen. Vilka åtgärder avser Marie Granlund att vidta för att inte medverka till felaktig ryktesspridning så att föräldrar och deras anhöriga inte ska behöva oroa sig för tillståndet i den skånska förlossningssituationen i Malmö och på andra ställen?

Jag tycker att det är beklämmande att man använder ord som gräsligt, kaos etcetera när det inte alls handlar om det. Var snäll och läs utredningen!

Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÅGGLUND (KD):

Herr talman! Det stämmer, Marie Granlund, att jag utifrån de erfarenheter jag efter några år i den här positionen fått tror att vi för att långsiktigt kunna få en ännu bättre fungerande vård och omsorg i Sverige skulle kunna se över uppgiftsfördelningen mellan de olika politiska nivåerna. Vi arbetar alla, oavsett partifärg, för att vi ska kunna ha en jämlik

vård över hela landet. Vi vet att ett Vårdsverige som är uppdelat i 21 landsting har ganska svårt att säkerställa detta.

Precis som Marie Granlund säger är det ingenting som ändrar situationen i dag eller i morgon. I dag har vi den arbetsfördelning vi har. På den nationella nivån ansvarar vi bland annat för tillsynen. Tillsynen utförs sedan den 1 juni av IVO. De har möjlighet att komma med påpekanden, de har möjlighet att döma ut viten, ytterst har de möjlighet att stänga ned verksamhet om de finner att det finns grund för det.

Det är viktigt att vi som politiker alla för diskussioner på ett sätt som bygger på fakta, som bygger på hur situationen faktiskt är. Det handlar om människors förtroende och trygghet i tillvaron. Det finns risk för att människor upplever någonting annat än vad som är för handen, hur situationen faktiskt är. Det vinner ingen av oss på. Här handlar det om att föra diskussionen bland dem som är ansvariga och i de beslutande församlingar som befolkningarna röstat fram. Det handlar om att diskutera hur man gör i till exempel Region Skåne eller i Västerbottens läns landsting, som varit på tapeten de senaste månaderna. På den nationella nivån har vi en del små resurser, vi har lagstiftningen och vi har våra myndigheter som vi jobbar genom. Det är vad jag som minister kan göra i det här fallet, med den arbetsfördelning som vi har.

Anf. 15 MARIE GRANLUND (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag tycker också att man ska hålla sig till fakta. Därför är min fråga om statsrådet tycker att det är naturligt att åtta patienters död kopplas samman med vårdplatsbristen. Det är inget som Socialdemokraterna kommit på, utan det är något som Socialstyrelsen, regeringens egen myndighet, har tagit fram. Arbetsmiljöverket har också kritiserat det och, som sagt, Inspektionen för vård och omsorg. Det är allvarliga saker.

Återigen säger jag att det är bra att vi har myndigheter, och det är bra att vi har en lagstiftning, men om vi ska ha en socialminister krävs det att socialministern också kan åtgärda saker och ting. Det blir ju inte bättre. Jag tror att det bara är de som har allianspartibok i Skåne, och inte ens alla där, som tycker att situationen är alldeles utmärkt. De flesta har erfarenhet av att det inte alls fungerar, och det är jätteallvarligt. Det var totalt kaos i somras i förlossningsvården, och det var inte det enda stället.

Med ogenomtänkta sammanslagningar har man flyttat verksamheter fram och tillbaka. Man har anställningsstopp. Man gör stora besparingar. Det får självklart konsekvenser. Jag är alldeles övertygad om att välfärd måste få kosta, och jag tycker att statsrådet skulle åka till Skåne, sätta sig med sina allianskamrater där och diskutera hur man ska komma till rätta med problemen. Skatten behöver höjas. Det behövs fler människor i vården. I annat fall kommer vi inte att klara det.

Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det är inte så att jag, med hänvisning till tidigare inlägg, blir överraskad över att det blir sommar. Jag blir överraskad när sommaren blir lång och varm.

Problem med bemanning är något som inträffar varje år och utgör en svår påfrestning för samtliga landsting. Samtliga större verksamheter i Sverige har problem med bemanningen i det sammanhanget. I de allra

flesta fall jobbar de som galärslavar för att hitta och värva personal som kan göra insatser.

Marie Granlund är en erfaren politiker som funnits med i Skånepolitiken och i riksdagen under en lång följd av år. Hon vet hur arbetsfördelningen ser ut mellan de olika politiska nivåerna. Hon vet vad socialministern i sin roll kan göra kontra vad som är ansvaret för politikerna i exempelvis Skåne, Västerbotten, Stockholm och Värmland. De har ansvaret för dessa verksamheter. Det är de som ska se till att det fungerar.

Det är viktigt att alla de påpekanden som görs om brister behandlas för vad de är, tas på allvar och följs upp och åtgärdas. De myndigheter vi har för att utföra inspektion och tillsyn av verksamheter har ett mycket stort ansvar på sina axlar att å medborgarnas vägnar se hur verksamheterna fungerar, påtala brister som upptäcks och i förekommande fall vidta de åtgärder som krävs för att det ska fungera. Det har, såvitt jag förstår, fungerat i Skåne. Man har gjort tillsynen, man har sagt åt regionen att ett antal saker ska åtgärdas. Skåneregionen har återkommit och sagt att det har de gjort.

Jag är säker på att inspektionen kommer att fortsätta sitt arbete i Skåne liksom i andra landsting. Det är det viktigaste instrumentet vi har på den nationella nivån. Landstingsverksamhet ligger på region- och landstingsnivån i Sverige. Den här diskussionen kan säkert fortsätta att föras också i Region Skånes olika beslutande sammanhang.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 12.46 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna i cirka tio minuter i väntan på att Åsa Romson (MP) skulle infinna sig i kammaren för debatt om interpellation 2013/14:4.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 12.57.

5 § Svar på interpellation 2013/14:4 om åtgärder mot ohälsosam luft i Stockholm

Anf. 17 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter och åhörare! Åsa Romson har frågat mig om jag avser att agera för att åtgärdsprogrammet om PM10 för Stockholm innebär att ytterligare begränsningar av användningen av dubbade vinterdäck införs.

Interpellationsdebatten ska alltså handla om dålig luftkvalitet, inte bara i Stockholm utan i sju olika svenska städer.

Åsa Romson och jag tycks vara eniga om att det finns ett behov av att sänka partikelhalterna i Stockholmsluften, så ett kort svar på interpellationen skulle kunna vara ”ja”.

Jag vill dock passa på att framhålla följande. Situationen i de svenska städer som har eller har haft problem med höga partikelhalter har förbättrats, men är inte tillfredställande. Partikelhalterna orsakar fortfarande hälsoproblem, och vi har i Sverige svårt att leva upp till samtliga krav i EU:s luftkvalitetsdirektiv.

Bakom den förbättring som skett ligger bland annat att regeringen har gett kommunerna möjlighet att införa dubbdäcksfria gator eller zoner, att perioden när dubbdäck får användas har avkortats och att det tillåtna antalet dubbar på ett däck har minskats. Därutöver har flera kommuner förändrat sin vinterväghållning och förbättrat renhållningen så att färre partiklar virvlar upp. Detta räcker dock inte, utan det behövs fler åtgärder. Det var just i detta syfte som jag under förra hösten och vintern besökte sju städer med luftkvalitetsproblem för att diskutera deras situation. Vad kan staten göra? Vad kan de göra själva? Det gäller inte bara kommuner utan också landsting, som har ansvar för trafikhålningen på många ställen.

Därutöver har regeringen nyligen gett Trafikverket i uppdrag att arbeta med riktad information gentemot de aktörer som påverkar bilägarnas val av däck. Ett sådant arbete är motiverat, eftersom många ägare till moderna bilar väljer dubbade vinterdäck trots att de inte ökar säkerheten jämfört med odubbade. För äldre bilar utan antisladdsystem är dubbdäcken däremot viktiga för säkerheten. Syftet med uppdraget till Trafikverket är att andelen bilar med dubbdäck ska minska utan att säkerheten äventyras, särskilt i de mest utsatta miljöerna. Då minskar även koldioxidutsläppen, bullret och slitaget på vägbeläggningen.

Vidare har regeringen i budgetpropositionen för 2013 aviserat sin avsikt att utreda möjligheterna att ytterligare reglera användningen av dubbdäck. Av budgetpropositionen framgår också att regeringen kommer att intensivifiera detta arbete under 2014. Den åtgärd Åsa Romson tar upp, en skatt för dubbdäcksanvändning, ger effekt först på viss sikt och löser inte de problem med luftkvaliteten som i dag finns i exempelvis Stockholmsregionen. Däremot arbetar Stockholms stad och Stockholmsregionen ytterst hårt för att använda de verktyg som står till buds för att förbättra luftkvaliteten. Vi kan inte vänta, utan de befintliga åtgärderna måste utnyttjas fullt ut.

Det är därför viktigt att de ansvariga väghållarna i alla städer återigen analyserar vad de verkligen kan göra och att de intensivifierar sina insatser. Det är också viktigt att landstingen vid sin upphandling av kollektivtrafik väljer rätt sorts fordon och att kommuner och regioner planerar trafiken i städer och samhällen på ett sådant sätt att sådana här situationer inte uppstår. Jag avser att kalla till mig dem som har ansvar för att vidta åtgärder lokalt i dessa områden för att fortsätta den diskussion som vi har haft på ett väldigt bra sätt under det senaste året om vilka ytterligare åtgärder som kan vidtas i närtid för att minska problemen. Därefter kommer regeringen att ta slutlig ställning till hur den öppna frågan i åtgärdsprogrammet ska hanteras.

Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, miljöminister Lena Ek, för svaret på interpellationen i detta ämne, som är väldigt allvarligt.

Vi har under hela 2000-talet varit medvetna om den påverkan som små och stora partiklar i städernas innerstadsluft har på hälsan för både barn och äldre. Både barn som har lung- och andningssystem som utvecklas och äldre som redan kan ha nedsatt lungkapacitet och annat är känsliga för den typ av partiklar som kommer från dubbdäck och vägsli-tage. Men det är naturligtvis också de mindre partiklarna, som är rena avgaspartiklar eller kvävedioxider. Där har vi ett likartat problem, men det handlar mer generellt om trafikmängderna.

Jag är glad att miljöministern vill visa att hon, liksom jag, är orolig för utvecklingen och att vi inte fått bukt med den tidigare och därför vill svara jakande på min fråga, att hon kommer att agera och faktiskt också agerar på flera olika sätt.

Jag håller med regeringen om att man måste jobba med många olika delar för att lyckas minska dessa utsläpp i städerna. Det handlar både om vad den lokala aktören kan göra för att begränsa och ha en bättre trafik och om mer information och en mer upplyft debatt kring däckval. Det är naturligtvis inte alltid så enkelt för den enskilde bilisten att känna till detta, utan däckfabrikanter och däckförsäljare måste ge bilisten mycket mer information vid valet av däck.

Vi har kommit en liten bit på väg i denna fråga, men vi märker också att det går alldeles för långsamt. Det är fortfarande många barn i Stockholm som rör sig, bor, lever och har förskolor vid de gator där vi vet att halterna är alldeles för höga.

Detta är inte ett problem som man kan skjuta upp lösningen på hur länge som helst, utan man behöver agera brådsnande. Jag hade därför en ganska konkret fråga som jag hoppades att jag skulle få svar på. Miljöministern har på sitt bord just frågan om det nya åtgärdsprogrammet för Stockholmsluften när det gäller partiklar av denna storlek, och jag frågade om hon kommer att besluta om att utöka dubbdäcksförbudet, som i dag bara finns på en gata i Stockholm, till att gälla fler gator.

Anledningen till att det är en öppen punkt är ju att man på kommunal nivå inte har velat utöka detta utan hellre pratar om åtgärder som man ska kunna vidta i framtiden, till exempel med en skatt eller något liknande. På den lokala nivån skyller man på regeringen. Jag har också hört miljöministern, förutom i de initierade samtalen i de olika städerna, vara ute och varna för att man vill föra ned de böter som EU kan komma att straffa Sverige med på grund av denna situation på ett kommunalt plan. På ett sätt skyller regeringen också på det kommunala planet.

Kvar står barnen i Stockholm som inte har en luft som är hälsosam för dem. Och vi står just denna dag inför en ny vintersäsong med kommande snöoväder, som meteorologerna pratar om, och många bilister funderar på att byta till vinterdäck.

Ett beslut är brådsnande, fru miljöminister, och därför frågar jag igen: Kommer du att agera och utöka dubbdäcksförbudet, som du har på ditt bord, genom att besluta om att lyfta fram de frågorna i åtgärdsprogrammet för Stockholmsluften så att vi redan denna vinter kan få en liten förbättring för barnens hälsa?

*Svar på
interpellationer*

Anf. 19 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka Åsa Romson för en viktig interpellation. Jag vill också tacka miljöministern för svaret.

Jag är stockholmare och själv astmatiker, och jag är pappa till en son som också har astma, så jag vet mycket väl vad dålig innerstadsluft kan innebära. Jag hoppas verkligen att vi skyndsamt kan göra någonting åt den dåliga luftkvaliteten i Stockholm, Uppsala, Södertälje, Göteborg och på många ställen runt om i våra städer.

Jag förvånas emellertid lite över svaret från miljöministern. Hon säger att läget trots allt har förbättrats gällande de höga partikelhalterna men att det inte är tillfredsställande.

Då skulle jag vilja referera till den senaste statistiken kring luftkvaliteten, som refererades bland annat i Sveriges Radio den 25 augusti i år. Där konstateras att man i Stockholm bara i år har överskridit gränsvärdena för partikelnivåer mer än 200 gånger. Det handlar om platser som Hornsgatan, Folkungagatan, Sveavägen, E4:an vid Lilla Essingen och så vidare. På alla dessa mätplatser har luftkvaliteten blivit sämre än vad den var 2012. Lena Ek hänvisar till statistiken för 2012, men nu lever vi 2013. Vi har statistik för hur luften är nu under 2013, och den har försämrats.

Det är precis som Åsa Romson säger, att nu kommer dubbdäckstiderna igen. Man får ha dubbade däck på sina bilar från och med den 1 oktober, och vi märker på allt fler ställen till exempel här i Stockholm att folk kör omkring med dubbdäck. Samtidigt har Lena Ek sagt att vi måste ha ett snabbspår för det här, att vi måste skynda på åtgärderna för att minska användningen av dubbdäck.

Åsa Romson tar upp ett exempel, och det är att man kan utvidga den zon som finns på Hornsgatan i Stockholm där man inte får köra med dubbdäck. Men på längre sikt tror jag att vi måste ha avgiftszoner för dubbdäck. Det har man i Oslo, och det har fungerat väl. Där har man minskat användningen av dubbdäck.

Det här är ingen ny fråga, Lena Ek. Den har vi pratat om ett antal gånger. Jag blev besviken när jag läste budgeten, där det inte fanns några som helst konkreta åtgärder för att kunna införa avgiftszoner i en del av våra städer där det är stora problem med luftkvaliteten.

Lokalpolitikerna här i Stockholm vill införa avgiftszoner för dubbdäck, men de kan inte göra det själva, för beslutet måste fattas här och måste fattas i Rosenbad av regeringen. Det måste vara ett statligt beslut för det. I Oslo har det som sagt fungerat väldigt framgångsrikt.

Jag skulle vilja höra vad planen är för att införa avgiftszoner för dubbdäck.

Anf. 20 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag skulle först vilja säga att jag verkligen tycker att det är bra att fler politiker, och fler över huvud taget, intresserar sig för frågan om luftkvalitet och dess hälso- och miljöeffekter.

När jag började som miljöminister var inte debatten särskilt hög, och det är anledningen till att jag har åkt runt till de sju områden som har problem med att de överskrider EU:s gränsnormer.

Det här är viktigt; det har stora hälsoeffekter.

Dubbdäcksförbudet på Hornsgatan i Stockholm som har funnits i några år beräknar forskningen sparar åtta liv om året. Det är naturligtvis ett viktigt resultat.

Trängselskatten är ett annat exempel. Den sparar enligt forskningsrapporten 30 liv per år tack vare trafikminskningen, särskilt på ställen där det är väldigt mycket trafik.

Det här är alltså en viktig fråga. Då kan man vidta ett antal åtgärder. Regeringen har gjort det – det finns en lång lista på vad som har vidtagits för att minska halterna av de här partiklarna. De kallas för PM10, för dem som inte jobbar med det här dagligen.

Det är allt från åtgärder på miljösidan och forskningssidan till att försöka minska dubbdäcksslitaget genom att ge kommuner möjlighet att ha dubbdäcksförbud och miljözoner, att dubbdäck inte får användas så lång tid och att de inte får ha lika många dubbar, bara för att ta några exempel.

Trafikverket har naturligtvis ett ansvar för statlig trafikplanering. Kommunal trafikplanering har kommuner ansvar för. Kollektivtrafiken och hur den upphandlas har landsting ansvar för. Det är anledningen till att jag har sökt en dialog med de ansvariga på sju ställen i Sverige. Vi har olika delar av pusslet.

Det finns flera åtgärdsprogram på plats, och fler åtgärder vidtas. Man jobbar också mycket med kortsiktiga åtgärder som att minska sandning, leda om trafik och dammbinda så att det inte virvlar upp partiklar. Det finns alltså mycket att göra också i det kortsiktiga perspektivet, och allt det ska länsstyrelserna se till att det finns åtgärdsprogram för.

I Stockholm har man gjort mycket, men gränsvärdena överskrids fortfarande på sina ställen. Det är något fler överskridanden hittills under 2013 än förra året, och det beror mycket på vädersituationen – staden har faktiskt vidtagit fler åtgärder än förra året.

Detta visar att man måste fundera över om man ska införa rena förbud mot dubbdäck eller försöka komma framåt med den norska modellen som handlar om skatt på dubbdäck.

Vi jobbar med detta i Regeringskansliet just nu. Det är svårare och knepigare än man kan tro. Enligt våra lagar och regler får man nämligen inte införa en skatt hur som helst, utan det finns vissa krav på hur och när den ska kunna användas. Det innebär att vi just nu tittar på förutsättningarna för hur detta ska kunna passa in i den svenska skattelagstiftningen. Ärendet bereds i Regeringskansliet, och jag hoppas att vi ska få resultatet snart.

Under tiden finns det möjligheter att vidta kortsiktiga åtgärder för att öka dammbindningen och se till att få färre partiklar i Stockholms luft.

Anf. 21 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Lena Ek, du avslutade inte den meningen. Jag förstår att talartiden tog slut, men jag vill gärna veta vilken åtgärd du tänker bidra till för att vi redan inför denna vinter ska kunna känna att Stockholmsluften kan bli lite bättre.

Man får ändå konstatera att kommunpolitikerna hittills inte har levererat. De har vidtagit flera åtgärder, men de har inte gjort tillräckligt.

En sak de inte har gjort tillräckligt är att tydligare begränsa dubbdäckens användning i Stockholm. Man har sett det positiva resultatet från Hornsgatan som du redovisade, men alliansstyret i Stockholm har ändå

varit ovilligt och motsatt sig att utöka förbudet, även om man bara gör det under tiden det tar för Regeringskansliet att bereda den ganska komplexa lagstiftning som en ny typ av dubbdäcksskatt skulle vara för det svenska skattelagssystemet.

Men nu ligger den här frågan på ditt bord eftersom länsstyrelsen känner att de måste leverera ett åtgärdsprogram som kan ha effekt.

Det är också så miljölagstiftningen ser ut. Åtgärdsprogrammet är den grundbult och den säkerhet som stockholmarna och medborgarna i Sverige som rör sig och vistas i de här områdena har för att veta att myndigheter, förvaltningar, kommun och stat gör vad de ska när det gäller luften.

De som har gått till rättsliga instanser – bland andra de från Hornsgatan – för att de vill värna om sina barns hälsa måste veta att åtgärdsprogrammen faktiskt räknas.

Förra gången det gjordes åtgärdsprogram för PM10 i Stockholm räckte inte de åtgärderna. Trängselavgifterna var inte ens nämnda, trots att de var den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra luften för stockholmarna. Dem lyckades vi genomdriva ändå som Stockholmspolitiker på den tiden.

Men nu ligger frågan faktiskt på ditt bord, Lena Ek. Du kan göra en otroligt bra insats för de barn och äldre i Stockholm som är betjänta av att ha bättre luft.

Jag träffade en klass i en skola nära Hornsgatan en gång. De gick ut på sin lunchrast och lappade bilar. Lappen såg ut som en parkeringsbot. De lappade bilar med dubbdäck och påminde bilägarna: Du kör med dubbar. Det kommer att virvla upp en massa partiklar i luften som drabbar vår hälsa. Det var ett sätt för dem att visa på den här situationen som är helt ohållbar och som jag håller med dig om får alldeles för lite utrymme i den politiska debatten.

Vi har så lätt att tycka att allting ska fortsätta som det alltid har varit, men det behöver inte göra det. Vi ser en teknikutveckling. Det finns goda möjligheter att ha bra vinterdäck på moderna bilar som klarar väglaget bättre än de dubbdäck som bidrar till luftkvalitetsförsämringen.

Jag skulle vilja vädja till miljöministern: Lyssna mer på dem som drabbas i sammanhanget – barn, äldre, föräldrar som är oroliga och de med astmatiska problem, som blir allt fler. Ta ännu ett krafttag mot detta och tillåt inte att alliansstyret i Stockholm drar ut på frågan och gör regeringen till gisslan i fråga om att utöka förbudet i väntan på det som flera politiker vill ha, det vill säga en avgiftsreglering. Vi måste först se att det fungerar.

Men du kan redan inför denna vinter fatta beslutet att utöka detta förbud i Stockholm. Det skulle få en bra effekt.

Jag vill nu höra ditt nästa svar. Tänker du utnyttja det? Tänker du besluta om åtgärdsprogrammets öppna punkt och utöka dubbdäcksförbudet i Stockholm?

Anf. 22 JENS HOLM (V):

Herr talman! Om man lyssnar på miljöministern får man höra att det är mycket som har gjorts, och man kan få intrycket att luften i våra storstäder har blivit bättre.

Jag skulle vilja motsäga det, åtminstone om vi tittar på vår största stad, Stockholm. Här har luftkvaliteten under 2013 blivit sämre. Enligt den officiella statistiken som jag refererade till har gränsvärdena för partikelnivåer överskridits 218 gånger bara i år, och året är inte slut än.

Jag kan ta några konkreta exempel. På Sveavägen i Stockholm överskreds gränsvärdena 24 gånger 2012. I år är det 32 gånger. På Hornsgatan överskreds gränsvärdena för partiklar 27 gånger 2012. Hittills i år är det 39 gånger. Folkungagatan 49 gånger, E4 vid Lilla Essingen 39 gånger – så kan jag fortsätta och räkna upp alla mätstationer i Stockholm. Det är ett akut problem i många städer, men kanske i synnerhet här i Stockholm.

Då blir jag lite oroad av att regeringen fortsätter bereda, fortsätter utreda, det som troligen är den absolut mest effektiva åtgärden, även om den inte kan införas i morgon dag: att införa avgifter på dubbdäck, på samma sätt som man har gjort i Oslo med väldigt stor framgång.

Lena Ek säger att de arbetar med det och att resultaten kommer snart. Det var det som Lena Ek sade i sitt anförande. Jag skulle förstås vilja veta, Lena Ek: När får vi se resultatet av utredningen som ni håller på med om möjligheten att införa zoner med dubbdäcksavgift i våra städer?

Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag välkomnar engagemanget i den här frågan. Det är anledningen till att jag har rest runt hela Sverige för att uppmärksamma berörda på att det måste vidtas åtgärder.

Man får dock sätta hela situationen lite grann i ett tidsperspektiv. Vi har haft något fler dygn det här året än förra året då gränsvärdena har överskridits. Enligt den officiella statistiken är det dock så att innan alliansregeringen tillträdde var antalet överträdesdygn inte 30–40 utan uppemot 100–120. Det innebär att man sanningsenligt kan säga att kurvan går ned och att problemen minskar. Men vi ska också ned den sista biten under gränsvärdena, och det måste alla beslutande myndigheter hjälpas åt med. Det är inte en ensam myndighet som förfogar över alla verktyg.

Så ligger det till. Statistiken är lätt att komma åt på nätet. Vi kan också lägga ut den på Miljödepartementets hemsida, så att vi kan diskutera den faktiska situationen som den är.

Jag debatterar nu med två engagerade miljöpolitiker som har suttit länge i riksdagen och vet precis hur det går till att ta fram lagstiftning. Att ta fram ett förslag till en dubbdäcksskatt som kan utnyttjas regionalt tar tid eftersom det är en helt ny typ av skatt som det inte finns någon förebild för i svensk skattelagstiftning. Formerna för hur den ska tas ut, vilka områden den ska omfatta och hur den ska kontrolleras behöver utredas, och det är komplext skattetekniskt. Jens Holm har en interpellationsdebatt med finansministern om detta om några veckor.

Att få ett sådant beslut på plats kräver ett ordentligt utredningsarbete. Sedan krävs det remittering, proposition och riksdagsbehandling. Det är, som Åsa Romson mycket väl vet, en process som tar tid även om man försöker påskynda den så mycket som möjligt. Normalt sett tar det två år att få en fråga genom Regeringskansliet på det här viset.

Vi har i vår budgetmotion skrivit mycket om detta därför att jag är så engagerad i det här problemet och verkligen försöker få lösningar till stånd.

Inför den här interpellationsdebatten har jag sökt i Miljöpartiets budgetmotion. Där får man noll träffar på ”dubbdäck”, noll träffar på ”däck”, noll träffar på ”partiklar”, en träff på ”luftkvalitet” och noll träffar på ”PM10”. Det tycker jag är jättesynd.

Jag är glad över att vi har den här interpellationsdebatten och att vi är fler som diskuterar den här frågan. Den kräver verkligen att alla olika nivåer engagerar sig i att få ned utsläppen av partiklar i luften. Det är inte lätt, men vi måste ned också den sista biten under gränsvärdena just därför att det är så viktigt för barn och vuxna.

Samtidigt får vi tycka att det är bra att de senaste årens åtgärder i Stockholm har medfört att utsläppen på de värsta ställena har minskat med nästan två tredjedelar. Det är bra, men det är inte tillräckligt.

Anf. 24 ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Tack, Lena! Jag vill verkligen tro att det här är en engagerande fråga. I ett miljöperspektiv är detta med luftkvaliteten i flera av Sveriges städer ett av de områden som just nu är mest akuta för att möjliggöra en god livskvalitet för alla människor. Jag vill också vädja till miljöministern att se att vi har ett system med miljöbalken, kapitlet om miljö kvalitetsnormer, åtgärdsprogram och så vidare. Det handlar om hur det förvaltningssystemet faktiskt ska användas.

Du använde inte ett enda ord för att svara på den fråga som jag ställde i interpellationen från början. Du talar om att alla nivåer ska engagera sig, men att engagera sig handlar inte bara om samtal. Det är bra att du samtalar med Anders Borg och med kommunerna, men du har också en beslutsmakt. Det ligger på ditt bord att avgöra huruvida det här åtgärdsprogrammet – det andra i raden av åtgärdsprogram för Stockholmsluften – faktiskt ska göra skillnad.

Det första programmet är stockholmarna besvikna på. Där blev det en huggsexa mellan kommunen, länsstyrelsen och miljömyndigheter som visade på att vårt miljöledningssystem och vår miljölagstiftning inte funkar för det här.

Det är därför man på Hornsgatan är så besviken att man gick till domstol. Det är därför barnen på Södermalm och kring Sveavägen, Norrlandsgatan och S:t Eriksplan ibland går ut och lappar bilar för att påminna bilisterna om att de inte ska ha dubbdäck.

Vi har faktiskt en miljölagstiftning, och du är miljöminister. Lena Ek, nu är det dags för dig att fatta beslut så att vi får ett åtgärdsprogram för Stockholm som gör rättvisa och ger en bättre luft redan denna vinter. Det är nu i oktober som bilisterna väljer vilka däck de ska ha. Då vill de veta vilka spelregler som gäller. Är det svårare med dubbdäck i Stockholm blir det färre som väljer det. Då får vi en renare luft, och då blir barnen ännu gladare.

Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi vet vilken tid det tar att dra en lagstiftningsfråga genom Regeringskansliet. Det tar ungefär två år. Det beror på att en dubbdäcksskatt är en helt ny typ av skatt som ännu inte finns i svensk skatte- lagstiftning.

Vi har satt i gång processen. Det har ingen gjort förut. Vi har en dialog med berörda kommuner och landsting. Det har ingen haft förut. Vi har ett rejält avsnitt i höstbudgeten om detta. Det har inte Miljöpartiet.

Jag är glad över att Åsa Romson interpellerar och tycker att detta är viktigt, men ibland handlar det inte bara om att snacka. Ibland måste man också anvisa pengar och ge förslag på vad som ska åtgärdas. Det är budgetpropositionen verktyget för.

Det vi gör nu är att fortsätta dialogen. Alla är medvetna om det hälsoproblem som finns. Vi vet att vi har dragit ned utsläppen under de gångna åren och att Stockholms stad har jobbat hårt med det. Vi ska ned också den sista biten under gränsvärdena också för de två mest belastade gatorna i Stockholm där problemen är värst. Det är jätteviktigt med hänsyn till hälsan, särskilt för barn, och det är regeringens prioritet.

Alla måste dock ta sitt ansvar för den här frågan: kommuner, landsting och stat. Vi jobbar ärligt på att detta ska gå bra. Jag tycker dock att det är klädsamt att inte bara talk the talk utan walk the walk.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2013/14:9 om Helcom

Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamot! Ärade åhörare! Jens Holm har frågat mig hur jag avser att säkra genomförandet av redan beslutade åtaganden i Baltic Sea Action Plan, hur jag avser att verkställa de förslag som Naturvårdsverket lagt fram och om jag avser att verka för att få till stånd bindande reduktionsmål för kväve och fosfor.

Jag delar Jens Holms oro över Östersjöns miljötillstånd. Tack vare konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö, Helcom, har ett gott samarbete etablerats mellan Östersjöländerna. Arbetet grundas på ett gediget vetenskapligt arbete som sedan utformas som gemensamma rekommendationer till länderna. Det är upp till länderna att genomföra rekommendationerna på nationell nivå, och det finns inga sanktionsmöjligheter mot de länder som inte följer rekommendationerna.

Stora framsteg har gjorts i miljöarbetet, bland annat genom att begränsa utsläppen av växtnäringssämnen från kommunala reningsverk och insatser inom jordbruket. Vi står dock fortfarande inför stora utmaningar i form av algbloomingar, nedslammade skärgårdsvikar samt utbredd syrebrist i Östersjöns djupvatten, särskilt i egentliga Östersjön söder om Gotland. Eftersom Sverige har den längsta kustlinjen och den största ekonomiska zonen har vi också de största möjligheterna att använda havet som resurs och hållbart nyttja dess ekosystemtjänster. Detta medför att Sverige har ett speciellt engagemang för Östersjöfrågorna.

Regeringen har därför satt havsmiljön som en av de främsta prioriteringarna inom miljöområdet, och ett stort antal åtgärder har vidtagits för att förbättra miljötillståndet. Anslaget 1:12 för åtgärder för havs- och vattenmiljö, som infördes 2007, samma år som Helcoms Baltic Sea Action Plan (BSAP) antogs, har successivt ökat. Regeringen har nu i budgetpropositionen för 2014 föreslagit riksdagen att anslaget 1:12 ska ligga på närmare 673 miljoner kronor år 2014. I budgetpropositionen föreslås

bland annat en satsning på lokala vattenvårdsprojekt, LOVA, med 75 miljoner kronor från och med nästa år och framåt. Vidare föreslås en satsning på 32 miljoner kronor under åren 2014–2017 för arbete med avancerad rening av avloppsvatten.

Genom anslaget för havs- och vattenmiljö har mycket arbete genomförts för att förbättra havs- och vattenmiljön. Lokala aktörer har engagerats. Sverige har också tillsammans med Finland stött Baltic Sea Action Plan-fonden, BSAP-fonden, som initierat större investeringsförberedande projekt i Ryssland, Polen, Vitryssland, Estland, Finland och Sverige. Genom EU:s strategi för Östersjöområdet som antogs under Sveriges ordförandeskap i EU har BSAP inkluderats som bas för det övergripande målet att rädda havsmiljön. Detta kommer att ha stor betydelse för fördelningen av EU-medel under den nya budgetperioden 2014–2020, alltså EU:s långtidsbudget.

Åtgärdsarbetet för Östersjön i Sverige inriktas på att uppfylla kravet på god miljöstatus i EU:s havsmiljödirektiv. Det framgår tydligt av direktivet att god miljöstatus är ett bindande kvalitetskrav som ska nås för ett antal i direktivet angivna deskriptorer. Hur målen ska nås, det vill säga vilka åtgärder som ska vidtas, ska medlemsstaterna ta fram i sina åtgärdsprogram.

Regeringens skrivelse *Åtgärder för levande hav*, Skr. 2009/10:213, och Sveriges *Förslag till åtgärdsplan för genomförandet av Helcoms aktionsplan för Östersjön*, som till stor del bygger på de förslag presenterade av Naturvårdsverket som Jens Holm åsyftar i sin interpellation, utgör naturligtvis ett av flera underlag för de åtgärdsprogram som ska tas fram under havsmiljödirektivet.

Åtgärdsprogrammet för att uppnå god miljöstatus måste dessutom beakta andra underlag för att täcka alla aspekter av god miljöstatus. Och man ska göra konsekvensanalyser, inbegripet kostnadsnyttoanalyser av detta.

För att rädda Östersjön måste vi arbeta på bred front inom olika sektorer. De lokala aktörer som investerar i och driver reningsverken, den enskilda jordbrukaren, hamnoperatören, redaren, industriledaren eller industriägaren är nyckeln till framgång. Jag är faktiskt imponerad av den handlingsvilja och entusiasm som finns längs våra kuster. Det är viktigt att jordbruket, sjöfarten, fisket, reningsverken och industrin fortsatt tar sitt ansvar för att minska utsläppen. Samtidigt finns potential för att utveckla och effektivisera miljöarbetet. I detta ingår exempelvis att börja fundera över och få fram forskning om hur vi ska kunna beta av den historiska miljöskulden, i form av den interna belastningen av växtnäringsämnen som accelererar övergödningen av Östersjön.

Genom att genomföra de kraftfulla insatser som jag har beskrivit och driva på i det regionala samarbetet med Baltic Sea Action Plan är jag övertygad om att vi faktiskt är på god väg med vår räddningsplan för Östersjön.

Anf. 27 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill tacka miljöministern för svaret på min interpellation. Innan jag går in på sakfrågan skulle jag vilja understryka att jag skickade in den här interpellationen den 19 september. Interpellationens rubrik är: Inför Helcom. Jag ville självklart ha den här debatten inför det

viktiga Helcommötet i Köpenhamn den 3 oktober eftersom vi inte hade haft någon parlamentarisk behandling inför det viktiga mötet om Östersjöns framtid.

Då får jag till svar från miljöministern att vi ska ha den här debatten den 17 oktober, i dag.

När jag tittar lite noggrannare på hur miljöministern behandlar interpellationer från oss riksdagsledamöter framkommer det att miljöministern svarar försenat på 64 procent av alla interpellationer som har skickats in till henne.

Lena Ek! Det här tycker inte jag är att respektera riksdagen. Jag tycker att det är nonchalant mot oss aktiva riksdagsledamöter, som vill diskutera viktiga miljöfrågor med dig. Jag vill höra från dig att du i framtiden kommer att besvara våra interpellationer snabbare än du har gjort tidigare.

Vad gäller Helcom och det allvarliga läget för Östersjön framhåller miljöministern i sitt svar att man i budgetpropositionen föreslår att anslaget 1:12 ska vara 673 miljoner kronor. Det kan låta som mycket pengar för havsmiljöarbetet. Och det är mer pengar än vad det var i fjol; det kan jag hålla med om. Men då ska vi komma ihåg att i fjolårets budget drog Lena Ek ned det här anslaget till havsmiljön med mer än 200 miljoner kronor.

Vår ansvariga myndighet, Havs- och vattenmyndigheten, sade att de inte kan betala ut några LOVA-pengar till våra länsstyrelser så att de lokalt kan göra riktiga och viktiga vattenvårdsprojekt.

Jag vill fråga miljöministern: Varför denna ryckighet? Varför drar ni ned med mer än 200 miljoner ett år? Och varför återför ni de pengarna nästa år? Ni gör det inte fullt ut, men nu är det i alla fall på en anständig nivå.

Det underlättar inte arbetet med att rädda Östersjön om man behandlar sådana här viktiga utgiftsområden på det här sättet.

Vi i Vänsterpartiet tycker att det är bra att ni nu anslår mer pengar, men vi tycker att det behövs mer pengar än så för att rädda Östersjön. Därför anslår vi totalt sett 85 miljoner kronor mer än vad regeringen gör för att vi ska kunna genomföra fler lokala vattenvårdsprojekt och för att Havs- och vattenmyndigheten ska få mer resurser för att genomföra det här viktiga arbetet.

Sedan skulle jag vilja ställa en fråga angående slutsatserna från Helcommötet i Köpenhamn den 3 oktober. Man kan läsa på s. 12. Det står att alla länder har åtagit sig att reducera överskottet av näringsämnen. Och alla länder har målsättningar vad gäller kväve- och fosforutsläpp och att de ska minska kraftigt. Det står också att man på gårdsbasis ska göra växtnäringsbalanser, att man ska räkna ut hur stora utsläppen är på de olika platserna.

Det här gör man redan i Danmark och Tyskland. För jordbruk efter jordbruk identifierar man utsläppen av kväve och fosfor, och man kommer med konkreta strategier när det gäller hur man ska kunna minska de utsläppen. Här vill jag fråga miljöministern hur hon kommer att se till att vi lever upp till de överenskommelser som gjordes i Köpenhamn, särskilt det som står på s. 12.

Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Havsmiljöarbetet är en av regeringens viktigaste prioriteringar. Åtgärder på hemmaplan som bidrar till genomförandet av det svenska åtagandet i Helcoms aktionsplan är på gång och ger resultat. Vi har stött den så kallade BSAP-fonden, som har startat 34 intressanta projekt runt Östersjön, inte bara i Sverige utan också i Ryssland, Polen, Estland, Finland och Vitryssland.

På hemmaplan har vi permanentat ett LOVA-program som nu får 75 miljoner per år till projekt för Östersjön. Och Sverige har varit drivande för Östersjöstrategin, där BSAP är stommen för miljökomponenten. Östersjöstrategin ger BSAP ett mer tvärsektorielt fokus som också involverar de andra sektorerna.

Ett exempel på att det faktiskt går åt rätt håll är att den svenska belastningen av kväve har minskat med över 5 000 ton när det gäller Egentliga Östersjön och Kattegatt. Det gör att vi endast har kvar ca 3 000 ton när det gäller Egentliga Östersjön, av alla våra kvävebeting. Också utsläppen av fosfor går ned. Men där är utmaningen större. Vi har en större restpost.

Jens Holm frågar vad vi tänker göra och jämför med arbetet i Tyskland. Jag hoppas att det inte är någon överraskning för Jens Holm att Jordbruksverket har bindande regler för hur lantbrukets gödselhantering ska gå till i hela mellersta Sverige, i hela södra Sverige, i ett brett band runt kusterna och runt våra stora insjöar.

Rekommendationerna är väldigt tydliga. Varje enskild lantbrukare har väldigt tydliga regler som handlar om hur man får sprida, vad man får sprida och dessutom hur mycket. Vi har regler för hur mycket gödselbelastning man får ha på den åkerareal som man har.

Alltihop detta görs tillsammans med frivilliga åtgärder utöver de som Sveriges lantbrukare vidtar. Det är över 10 000 enskilda företagare som har deltagit i detta. De har skapat kunskap, engagerat sig och dragit med sina grannar och sett till att det fungerar. Allt detta är en del av det som gör att de svenska utsläppen går ned.

Vi prioriterar havsmiljöfrågorna. Det visas bland annat av att vi har inrättat en stor ny myndighet under alliansregeringen. Myndigheten har rejäla anslag, för nästa år 637 miljoner. Det är mycket pengar. Myndighetens anslag planeras i fyraårsperioder. Det innebär att det är möjligt att göra långsiktiga åtgärder.

Anf. 29 JENS HOLM (V):

Herr talman! Jag vill börja med att igen ställa frågan om Lena Ek framdeles kommer att göra allt hon kan för att svara på våra interpellationer i tid. Det vore på sin plats med ett svar från miljöministern på den frågan.

Det låter bra när Lena Ek säger att hon planerar för fyra år framåt. Jag får hoppas att det åtminstone för fyra år framåt inte kommer att bli några nya neddragningar på havs- och miljöområdet. Det behövs snarare mer resurser.

Ett sätt att tillföra mer resurser till området samtidigt som man minskar utsläppen är att man inför en skatt på det som smutsar ned och inför en skatt på handelsgödsel.

Det hade vi tidigare i Sverige. Det var en skatt som minskade utsläppen men också en skatt som drog in pengar till det viktiga miljöarbetet som man kunde göra ute i lantbruket.

Jag läste Centerpartiets nya miljöprogram, Lena Ek, och jag har förstås också läst budgeten där ni föreslår en skatt på kemikalier. Det är bra. Det går helt i linje med tanken på att förorenaren ska betala. Vi kan tänka oss en skatt på kemikalier. Jag kan sträcka ut handen här. När ni lägger fram det förslag kommer vi i Vänsterpartiet att rösta för.

Men om vi kan tänka oss att förorenaren ska betala på kemikalieområdet, varför gör vi inte det på handelsgödselområdet? Varför kan vi inte ha en skatt på handelsgödsel? Det hade vi tidigare, men din regering har avskaffat det. Det beklagar jag. Det är ett effektivt sätt att både mobilisera resurser och få ned utsläppen.

När man lyssnar på Lena Ek får man intrycket av att allting går ganska bra. Vi har minskat våra utsläpp av kväve. Men fortfarande är det över 9 000 ton kväve som vi ska minska enligt åtagandet som man bestämde i Köpenhamn.

Även om man har betat av en del av kvävebetinget är det fortfarande mycket kvar. Fosforbetinget handlar om att mer än 500 ton fosfor ska bort. Jag har inte en aning om hur det ska gå till, Lena Ek, med de styrmedel och beslut som ni har haft hittills.

Jag vill utveckla min fråga som jag ställde tidigare. Det var angående slutsatserna från Köpenhamn. Jag talar om s. 12, och det kan verka väldigt tekniskt.

En av slutsatserna är just att man ska se till att reducera överskottet av både kväve och fosfor och gå ned och göra det på lantbruksnivå. Man måste upprätta strategier – det brukar kallas växtnärbalanser – för att man ska få ned utsläppen.

Det arbetet ska vara helt och hållet klart till 2018. Jag undrar då, Lena Ek: Menar du att allt detta redan finns på plats i Sverige utifrån Jordbruksverkets föreskrifter? Behöver vi verkligen inte göra mer?

Tycker du att det frivilliga arbetet som finns i Sverige med till exempel Greppa näringen, som är ett väldigt viktigt arbete, verkligen räcker? Behöver vi inte göra mer i Sverige, Lena Ek, för att minska avgångarna av fosfor och kväve?

När det gäller Greppa näringen vill jag också understryka att det är 10 000 lantbrukare. Men det är mångfald fler som inte är med i Greppa näringen. Det är viktigt att understryka. Det är därför det är så viktigt med bindande åtaganden identifierade ned på bonde- och hektarnivå så att vi kan vara säkra på att alla tar sitt ansvar.

Anf. 30 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Vi glider nu från en debatt som rör Östersjön och miljötillståndet i Östersjön till en debatt om olika sätt att se på hur miljön och miljöfrågor ska hanteras.

Jag är inte förvånad att Jens Holm tar upp mer skatter och bindande regler ända ned till den enskilde lantbrukaren. Det är vanligt. Jag försöker ha en miljöpolitik där det ska vara enklast, billigast och roligast att vara miljövänlig.

Har vi frivilliga åtgärder i kombination med det bindande som Jordbruksverket har, och som jag just har beskrivit i mitt förra inlägg, och det

fungerar ser inte jag någon anledning att belasta svenska företagare eller svenskt lantbruk med ännu mer byråkrati.

Om vi tittar på kvävebelastningen enligt OECD-sammanställningen, som man väl får lita på, kan vi se att Danmark har en belastning på 110 kilo kväve per hektar medan Sverige har 36 kilo per hektar. Det är en väldig skillnad.

Kvävet har gått ned i Östersjön. Vi hade ett beting när vi började arbetet på 9 000 ton. Nu är det 3 000 ton kvar. Vi har gått ned med två tredjedelar. Åtgärderna fungerar. På fosforsidan är det 300 ton kvar av vårt beting.

Kombinationen av de bindande regler som Jordbruksverket har för enskilda gårdars hantering och de frivilliga åtgärder som vi har för jordbruket plus vad vi gör med avloppsrening gör att jag tror att vi kommer att klara våra svenska beting utan att lägga på en byråkratisk rapporteringsbörda som Jens Holm vill ha. Det är otroligt viktigt, för Östersjön behöver det.

Vi måste dessutom fundera över hur vi hanterar den historiska skulden. Där har vi ännu inte tekniken på plats. Det kräver internationellt samarbete och forskning. De anslagen har vi redan satt på plats i form av ökade både energi- och miljöforskningsanslag.

Jag tror att vi

1. är på rätt väg, det visar statistiken,
2. att kombinationen av Jordbruksverkets bindande åtgärder och frivilliga åtgärder inom Greppa näringen ger resultat.

Jag måste ställa en fråga. Vi ser att reglerna för hur man bedriver lantbruk på andra sidan Östersjön är annorlunda. Vi ser att det finns många som är intresserade av att flytta produktion.

Jag vill att vi ska ha svensk matproduktion kvar i Sverige. Den ska naturligtvis vara hälsovänlig och miljövänlig. Men jag vill också att de som odlar mat ska ha tid att ägna sig åt att odla mat och inte bara hålla på med byråkrati.

Därför står jag fast vid att den modell vi har är en bra avvägning. Den har gett resultat. Vi ska se till att den fortsätter att ge resultat. Jag vill inte ha Jens Holms ökade bördor på svensk matproduktion. Den är, särskilt i ett internationellt perspektiv, rätt miljöbra.

Anf. 31 JENS HOLM (V):

Herr talman! Östersjön är ett av världens värst drabbade hav, Lena Ek. Det har mycket att göra med att Östersjön är ett innanhav med väldigt låg vattengenomströmning.

Vi vet att antalet döda bottnar har tredubblats bara under de senaste tio åren. Alla som har varit i Stockholms skärgård eller på Gotland under sommaren vet hur fruktansvärd algbloomningen kan vara sommartid. Det är ett direkt resultat av ett hav som håller på att gödas igen.

Jag tar upp jordbruket därför att jordbruket troligen är den främsta källan till övergödningen. Väldigt många lantbrukare i Sverige gör ett fantastiskt jobb, det vill jag understryka. Men den statistik du tar upp, Lena ek, är generella siffror. Det visar bara hur det är i Sverige generellt. Där ligger vi bra till om man jämför med Danmark och Tyskland.

Därför tycker jag att det är så viktigt att vi tar ned statistiken på enskild gårds nivå, på hektarnivå, så att vi kan identifiera de områden, i synnerhet i Halland och Skåne, där vi har störst problem med övergödning. Där måste man verkligen sätta in insatser. Jag tycker att det är synd att Lena Ek inte har det anslaget i sin politik.

Det är märkligt att Lena Ek säger att det här kommer att gå jättebra, när vi har ett beting att minska utsläppen av fosfor med 500 ton. Jag förstår inte, Lena Ek, hur det ska gå till med de styrmedel och åtgärder som vi har i dag.

Jag tycker inte att Lena Ek svarade på min fråga. Ni vill införa en skatt på kemikalier, men ni vill inte ha en avgift på det som smutsar ned i jordbruket och som genererar pengar till den viktiga miljömställningen av svenskt lantbruk.

Anf. 32 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Tror du inte, Jens Holm, att matproduktionen flyttar till andra sidan Östersjön om det bara är Sverige som inför en sådan skatt? Tror du inte det?

Jag ser tydligt behoven när det gäller Östersjön, och det gör hela regeringen. Det är anledningen till att alliansregeringen har sett till att vi har fått Havs- och vattenmyndigheten. Jag har sett till att vi har tre utredningar som jobbar med vattenfrågor. Vi har höga anslag, ökande anslag, till Havs- och vattenmyndigheten. Vi har LOVA-bidrag, som nu är permanentade, inte projektpengar. Vi har projektpengar för metangasreducing, särskilt för södra Sverige. Vi har Greppa näringen, som också får stöd. Här finns en hel katalog med åtgärder för att se till miljötillståndet i Östersjön förbättras.

Vi ser att kväveutsläppen har gått ned två tredjedelar av vårt beting. Vi ska fortsätta att fullgöra hela vårt beting successivt. Vi ser att kväveutsläppen går ned, och vi ska fortsätta med det. Det som vi ska jobba med nu handlar om kemikalie- och läkemedelsutsläpp. De uppgifterna finns i årets budget.

Jag ställer åter frågan till Jens Holm: Tror du inte att den svenska matproduktionen flyttar, om man inför en skatt här som inte finns i något konkurrentland, och flyttar till länder som dessutom har sämre villkor för djurhälsa och människors hälsa och sämre förhållanden vad gäller salmonella, övergödning, kemikalier och kväveutsläpp?

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.52 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

Anf. 33 TALMANNEN:

Jag hälsar socialminister Göran Hägglund (KD), kultur- och idrottsminister Lena Adelsohn Liljeroth (M), statsrådet Stefan Attefall (KD), miljöminister Lena Ek (C) och statsrådet Maria Arnholm (FP) välkomna. Socialminister Göran Hägglund besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde. Frågor till övriga statsråd förutsätts beröra deras ansvarsområden inom regeringen.

Regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 34 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Min fråga går till Göran Hägglund.

Under den här regeringens tid har arbetslösheten och långtidsarbetslösheten ökat och sysselsättningsgraden minskat. Nästan 35 000 människor är inne i fas 3. Det är mer än vad som bor i Danderyds kommun.

Till detta ska läggas att ungdomsarbetslösheten ökar. Antalet som har varit arbetslösa i mer än två år har mer än tredubblats under den nuvarande regeringens tid.

I regeringens höstproposition läser vi om insatser för detta. Det är väldigt skralt, ja, till och med förskräckligt lite, med insatser för att sätta människor i arbete.

Jag konstaterar att alliansregeringens arbetsmarknadspolitik har havererat. Det finns dock ännu en chans att förbättra den.

Göran Hägglund! Varför tar inte regeringen några initiativ för att häva den galopperande arbetslösheten?

Anf. 35 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Berit Högman tar stora ord i sin mun. Vi har under fem år levt med en sviktande internationell konjunktur. Det spelar stor roll för ett litet exportberoende land som Sverige. Vi påverkas. När efterfrågan minskar påverkas svenska exportföretag. Det blir mindre efterfrågan på deras produkter, och sysselsättningen påverkas. Så är det, och så har det alltid varit.

Regeringen gör enorma insatser på arbetsmarknadsområdet för att underlätta för fler att starta och driva företag eftersom det ger de många arbetstillfällena. Vi gör insatser för att underlätta för människor att komma tillbaka när de är i en situation där de har förlorat sitt arbete och för att de ska vara väl rustade för att stå till arbetsmarknadens förfogande.

Regeringen presenterar i denna budget tillsammans med det som ligger sedan tidigare en lång rad åtgärder för att människor ska finnas nära arbetsmarknaden när uppgången kommer.

Anf. 36 BERIT HÖGMAN (S):

Herr talman! Om det vore så skulle utskotten uppleva att de har mycket att göra. För näringsutskottets räkning är det inte så att det dräller av arbetsuppgifter från regeringen.

Företagen behöver arbetskraft, men det är problem för företagen att få kompetent arbetskraft. Ett sätt att tydligt jobba med det är att koppla mellan högre utbildning och arbetsliv. Vi har i vår budget flera förslag om det, bland annat studentarbeten.

Vad tänker regeringen göra för att öka kopplingen mellan högre utbildning och arbetsliv så att anställbarheten hos våra utbildade människor blir högre och företagens behov av arbetskraft tillgodoses snabbare?

Anf. 37 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Ska vi beskriva situationen på arbetsmarknaden är det så att det är de som har en bristande utbildning som har allra svårast att få arbete. Därför gör regeringen mycket för att människor ska få möjlighet att återhämta det de har tappat under utbildningsskedet. De som inte har klarat av att få godkända betyg under grundskole- eller gymnasieutbildning ska kunna återhämta det.

Självklart handlar det också om dem som är mer välutbildade och att det ska finnas utrymme för deras del.

Problemen är dock allra störst för dem som har en låg eller ringa utbildning. De har det allra svårast, och där måste det största arbetet läggas ned i denna situation, precis som under situationer vi har gått igenom tidigare då det har varit svårare ekonomiskt.

Förnybara drivmedel

Anf. 38 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Min fråga går till miljöministern och handlar om fordon som kan drivas med förnybara drivmedel.

Vi har en regering som har den besynnerliga arbetsmetoden att man sätter upp ett mål som är så diffust och svårförståeligt att man tillsätter en utredning efteråt för att förstå vad målet egentligen går ut.

Utredningen om en fossiloberoende fordonsflotta har stora problem. Sekreteraren har hoppat av från utredningen, vilket riskerar att göra resultatet kvalitetsmässigt dåligt.

Det är alltså stora problem med regeringens politik på detta område.

Ett ännu större problem är att verkligheten springer i motsatt riktning från det som regeringen säger. Andelen sålda bilar som drivs med förnybara drivmedel sjunker dramatiskt. När Miljöpartiet styrde denna politik ökade andelen kraftigt, upp till närmare 25 procent av nybilarna. Nu är vi nere i att en eller ett par procentenheter av de bilar som säljs går på förnybara drivmedel.

Hur kan det vara rimligt att sätta upp ett mål när den egna politiken leder till en utveckling åt totalt motsatt håll?

Anf. 39 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Det här är jätteroligt. Normalt brukar Miljöpartiet säga att regeringen inte har några mål, men nu har vi för tuffa mål.

De svenska klimatmålen är bra. De styr åt rätt håll. Vi ska minska klimatutsläppen med 40 procent till 2020, vi ska ha en fossiloberoende fordonsflotta 2030 och Sverige ska vara klimatneutralt 2050. Det är internationellt sett tuffa mål.

Hur går det då? Jo, det går ganska bra. Klimatutsläppen har minskat med 20 procent sedan basåret 1990 samtidigt som bnp och tillväxten har ökat med 60 procent. Denna kombination är internationellt sett unik och något som vi kan vara stolta över.

Vi kommer att fortsätta jobba för att uppnå de tuffa svenska klimatmålen, också en fossilberoende fordonsflotta.

Anf. 40 PER BOLUND (MP):

Herr talman! Alla som hörde min fråga tyckte nog att jag var tydlig med att målen inte är för tuffa utan för otydliga. Det visar sig också genom att regeringen har en utredning som försöker komma på vad man egentligen menade när man satte målet. Det är inte ett särskilt bra sätt att styra politiken på.

Det som har blivit följderna av regeringens konkreta politik, det man gör nu, är att antalet nya dieslbilar som säljs har skjutit dramatiskt i höjden. Det kommer att få flera effekter. Det kommer att försämra stadsmiljön för att vi får mer kväveoxidutsläpp, vilket kommer att förvärra miljösituationen i våra storstäder. Vidare får vi en fordonsflotta som blir alltmer fossilberoende. Dieslbilar kör på fossila bränslen. Med denna politik kommer man varje år allt längre från regeringens uppsatta mål.

Det är inte ett seriöst sätt att driva politik – att sätta upp fluffiga mål som ingen kan förklara och sedan driva en politik som leder åt helt motsatt håll, mot ökat fossilberoende i fordonsflottan.

Miljöministern har därför anledning att fundera ett par varv extra på varför den konkreta politik som regeringen driver leder åt motsatt håll från de mål man satt upp.

Anf. 41 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! När Per Bolund styrde klimatmålen med Socialdemokraterna var det uppsatta klimatmålet 4 procent. Nu är det 40 procent. Då hade Sverige en bilflotta som var lika dålig som Albanien. I dag har vi en av Europas bästa ur klimatsynpunkt. Då kom bilarna i genomsnitt 1 000 mil på viss angiven bränslemängd. I dag kommer de 1 500 mil. Det är alltså en förbättring i effektivitet med 50 procent. Det visar att utvecklingen går åt rätt håll. Vi minskar våra klimatutsläpp, och fordonsflottan blir bättre och effektivare hela tiden.

Dieseln är ett problem, särskilt vad gäller partikelutsläpp och luftkvalitet. Det ska vi naturligtvis åtgärda. För det har vi forskningspengar. Det går dessutom att köra dieslbilar på biodiesel.

Bostäder för unga

Anf. 42 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Den som läste regeringens nyhetsbrev den senaste veckan kunde få en ganska gedigen genomgång av mycket av de förenklingar som sker för att bostäderna i Sverige ska bli fler och för att regelverket för det ska bli enklare, en genomgång av de reformer som nu genomförs för att uppnå det.

Samtidigt påminns vi – inte minst den senaste veckan – om att det är fortsatt stora bekymmer, inte minst i storstäder och i tillväxtorter där många flyttar in och inte minst för dem som är unga eller söker en studentbostad.

Boverket fick ganska nyligen i uppdrag av regeringen att gå igenom just hur förenklingar kan ske för att fler bostäder för unga ska kunna komma till.

Jag skulle vilja fråga bostadsministern: Hur mycket av det som redovisades i somras kan genomföras på en gång? Vilka saker kan läggas till från regeringens sida? Hur snabbt kan förändringarna komma på plats?

Anf. 43 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är helt rätt att vi har stora problem för ungdomar generellt, särskilt studenter, att få tag på en bostad så att de kan fullgöra sina studier på ett bra sätt.

Man kan säga att det finns två huvudproblem. Det ena är att få fram mark att bygga nya studentbostäder på. Där måste kommunerna göra sitt jobb, och där måste staten se till att processen att få fram den planlagda marken blir snabbare och lättare – och där har vi ett omfattande arbete på gång och kommer också att komma till riksdagen med en proposition i den riktningen.

Det andra är just ett regelverk som gör att man kan bygga billigare. Där har vi ett uppdrag från Boverket som har redovisats och som ligger på vårt bord med både lagändringar och Boverkets ändringar, med sikte på att de ska träda i kraft den 1 juli nästa år.

Det blir enkla regler och billigare bostäder. Man ska kunna bygga på fler platser än i dag och bygga smidigare och mer flexibelt. Det är ett ganska omfattande regelförenklingsarbete som pågår för att vi ska kunna bygga lägenheter som studenter och ungdomar kan ta del av till rimliga hyror.

Anf. 44 OSKAR ÖHOLM (M):

Herr talman! Jag tackar för det svaret.

Det är naturligtvis glädjande om många av de förenklingarna kan komma på plats så att man kan bygga fler bostäder.

Den andra delen handlar om det som vi har pratat mycket om, vad som kan göras med de bostäder som redan finns. Jag tyckte det var intressant att notera att när den nya lagen om privatuthyrning nu har varit på plats ett tag verkar man se tendenser till att utbudet har ökat kraftigt. Trots den debatt som vi hade här i kammaren, där oppositionen sade att det inte skulle ge en enda ny bostad, ser vi nu att det blir det.

Vi vet också att bostadsministern senast i somras skrev om ytterligare förstärkningar av den lagen och saker som kan komma till. Vilka delar kan där läggas till för att vi ska få ut ännu mer av den lagstiftning som finns?

Anf. 45 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är helt rätt att vi har en lagändring på plats. Exakt alla delar som vi önskade gick inte igenom i riksdagen, men vi har fått förändringar som innebär att vi har fått ett ökat utbud av andrahandslägenheter.

Man pekar på att det finns tendenser till att hyrorna i Stockholms innerstad har stigit, men man glömmer bort att utbudet har ökat med 50 procent i Stockholms innerstad. Detta tror jag är viktigt – inte för att lösa alla problem och inte för att lösa problemen för alla grupper men för den totala mängd lägenheter som kommer ut.

Vi har också haft diskussioner med de stora bostadsrättsorganisationerna för att ytterligare justera lagstiftningen, för att vi ska kunna få ut ännu fler lägenheter till uthyrning. Vi bereder just nu och har på remiss ett antal förslag som vi räknar med att komma till riksdagen med under vintern.

De innebär att vi gör det lättare att hyra ut i andra hand men också möjliggör för föreningarna att ta ut en avgift för andrahandsuthyrning för att stimulera dem till det men också för att de ska få rättmätig tackning för sina kostnader, allt för att öka utbudet – vrida på varenden lite för att vi ska få fram fler bostäder till inte minst ungdomar och studenter.

Åtgärder för fler vårdplatser

Anf. 46 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Min fråga vill jag ställa till statsrådet Göran Hägglund angående vårdplatser eller rättare sagt bristen på vårdplatser.

Som vi vet intar Sverige i internationellt perspektiv en bottenposition när det gäller antalet vårdplatser. Norge och Danmark har ungefär 20 procent fler, Finland har dubbelt så många, och Tyskland har tre gånger så många. Det är naturligtvis alarmerande.

På Skånes universitetssjukhus har man konstaterat och bekräftat att åtta personer har avlidit på grund av platsbristen. Två av dessa var barn som hade hela livet framför sig. Det är naturligtvis inte acceptabelt i ett välfärdsland som Sverige.

Min fråga är: Vilka åtgärder kommer statsrådet att vidta för att inte fler dödsfall ska inträffa på grund av vårdplatsbrist, och när kommer de att vidtas?

Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Tack för frågan! Det är mycket viktig fråga.

Vi ska först säga att det inte är så enkelt som att det är effektivt och klokt att ha hur många vårdplatser som helst. Vi har ju sett en förändring av vården som gör att det inte krävs lika långvarig vård på sjukhus som tidigare. Människor kan komma in, genomgå en tithålsoperation och sedan åka hem igen i stället för att stanna tre dagar på sjukhus, för att ta en enda exempel. Genom att det har tillkommit mediciner som gör att man kan bota magsår äter patienter mediciner i stället för att opereras och uppta sängplatser.

Likafullt har många landsting enligt min bedömning nått den nivå där det blir stora bekymmer. Det har också påtalats av våra myndigheter som svarar för tillsyn. Det handlar dels om Arbetsmiljöverkets arbete, dels om Socialstyrelsens tillsynsarbete, där man i vissa fall har gett sig på landstingen och utdömt viten därför att de inte har vårdplatser som står i relation till antalet vårdbehövande personer.

Anf. 48 PER RAMHORN (SD):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet, men det minskar inte min oro, och jag känner inte att jag egentligen fick något svar på om statsrådet kommer att vidta några åtgärder.

Jag såg nyligen i en granskning att 500 patienter per dag fick vård på sjukhus som de egentligen inte hade plats för. 200 lades in på fel avdelning på grund av att vårdplatser saknades. I januari i år hade alla landsting överbeläggning.

Jag är medveten om att det är en landstingsfråga, men jag känner också att vi från statligt inte bara kan blunda och se på när människor avlider ute på landets sjukhus. Det finns flera åtgärder som man kan vidta från statligt håll så länge de här behoven finns, tills man hittar andra lösningar.

Jag känner inte att jag har fått något egentligt svar på vilka åtgärder regeringen kommer att vidta, och det är naturligtvis beklagligt, för det är ändå patienter, barn och vuxna, som drabbas av den politik som förs.

Anf. 49 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det är så klokt ordnat att vi har två svarsmöjligheter.

Den här frågan diskuterar jag mycket med landstingen i dag. Det ser inte enhetligt ut, att det är likadant på det ena sjukhuset som på det andra, utan detta är något som måste ske med flexibilitet och klokskap ute i landstingen. Det är de som måste göra en bedömning av vårdbehovet. Det är de som måste dimensionera antalet vårdplatser i förhållande till behovet.

Jag har på senare tid väckt frågan om att den statliga styrningen på det här området kanske behöver öka, när vi ser en del av framtidens utmaningar. Men vi är inte där i dag, utan ansvaret ligger på landstingen att dimensionera antalet vårdplatser efter de verkliga behoven. Jag tycker att en del sköter det mindre väl, medan andra sköter det galant. Men man behöver ha framförhållning både för dagens situation och för situationen som den kommer att se ut om tio år, för det tar tid för nya platser att finnas till förfogande. Därför måste landstingspolitikerna ha framförhållning i verksamheten.

Läsfrämjande åtgärder för barn och unga

Anf. 50 BENGT BERG (V):

Herr talman! Jag vänder mig till kulturministern om vikten av språk och läsning.

Det fantastiska är att ett barn, ännu ofött, kan lyssna till ljuden, rytmen i språket och orden – i mammans mage. Sedan är det trist att högläsning för små och framfödda barn minskar drastiskt. Det är också väldigt synd att böckerna på biblioteken och biblioteken på skolorna ibland tyvärr lyser med sin frånvaro.

Vi i Vänsterpartiet vill att man redan i förskolan ska stimulera små barn till att umgås med böcker och lära sig språk via berättelser i muntlig och synlig form.

Nu undrar jag vad kulturministern tänker göra för att rycka upp läsningen hos barn, speciellt yngre pojkar, som har rätt stora problem, för

att öka språkförståelsen och framför allt för att garantera skolbibliotekens existens och kvalitet.

Anf. 51 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Det är en fråga som Bengt Berg och jag skulle kunna prata länge om. Jag tror att Bengt Berg vet att regeringen arbetar mycket med detta.

På bok- och biblioteksmässan i Göteborg för ett par veckor sedan presenterade jag bland annat regeringens proposition *Läsa för livet*, som tar upp mycket av det som Bengt Berg talar om.

När vi för ett par år sedan tillsatte en litteraturutredning för att få mer kunskap om hur vanorna har förändrats togs bland annat pojkmars minskade läsande upp. Det är inte så att vi inte har skolor och inte har utbildade lärare och att det inte finns bibliotek. Skolbiblioteken är tack vare alliansregeringen nu obligatoriska för skolorna – de ska finnas.

Men pojkmars läsande är ett kapitel för sig. Här handlar det enligt utredarna och forskarna mycket om träning, träning och träning. Pojkarna lär sig läsa, men de behöver också träna läsning. Högläsning, som Bengt Berg tog upp, är ett utmärkt exempel på detta.

Anf. 52 BENGT BERG (V):

Herr talman! När det gäller mycket inom kulturpolitiken ger regeringen med den ena handen och tar tillbaka med den andra. Till exempel kommer man i fråga om att stimulera svensk litteratur utomlands enligt propositionen *Läsa för livet* att 2014 ta medel från de läsfrämjande åtgärderna. Det är mycket synd. Jag tycker att man i stället ska tillföra nödvändiga medel till alla dessa satsningar. Det blir mycket lätt ommöbleringar i penningpåsarna.

Samtidigt är det mycket viktigt med just internationellt kulturutbyte på litteraturens område. Vi vill gärna se fler fristadsbostäder för författare, konstnärer och alla som inte kan uttrycka sig fritt i sina hemländer.

Anf. 53 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Då läser vi nog denna proposition på helt olika sätt. Det som är glädjande är att även handelsministern ser ett starkt intresse för att främja svensk litteratur utomlands. Men jag tycker att det är viktigare just nu att vi talar om det som händer här, alltså att skolbiblioteken är obligatoriska, att vi satsar mer pengar på läsfrämjandet och att vi har mer än fördubblat det på senare år. Det finns också ett nytt uppdrag till Kulturrådet att försöka samla alla de goda exempel som finns.

Läsrörelsens statistik om att allt färre föräldrar läser högt för sina barn är också värd att ta på allvar. Det kan vi inte lagstifta om. Men vi kan alla uppmuntra föräldrar att fortsätta läsa högt för sina barn. Det finns mycket bra barnböcker, mer än någonsin. Det finns bibliotek, och barn är de flitigaste lånarna på biblioteken med hjälp av förskolorna.

När det sedan blir dags kommer jag med glädje att debattera propositionen *Läsa för livet* som är mycket bra.

Anf. 54 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Skillnaderna i vårdkvalitet och tillgänglighet är stora mellan olika landsting. Som sjukvårdslandstingsråd och ordförande i hälso- och sjukvårdsstyrelsen i Uppsala förra mandatperioden har jag haft förmånen att träffa socialministern flera gånger. Jag vet att hans ambition alltid har varit bättre tillgänglighet och kvalitet i sjukvården, inte minst genom kömiljarden.

Min fråga till socialministern är: Hur ser socialministern på frågan om nationell samordning vad gäller sjukhusvård för att åstadkomma en god vård på lika villkor och kanske som första steg att avskaffa landstingen?

Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Det är ett ganska stort steg. Men låt oss börja på följande sätt. När vi ser ut över vården i Sverige kan vi se betydande skillnader när det gäller de medicinska resultaten. Vi kan också se att vi bemöter människor olika beroende på ålder, socioekonomisk bakgrund, utbildning, etnisk härkomst och så vidare. Detta är brister som ingen av oss vill se. Men vi mäter mycket i vården och ser dessa brister som kommer i dagen, och det blir möjligt att åtgärda dem. Att mäta är grunden för att komma till rätta med dessa problem.

Jag tycker själv att det skulle kunna gå att åstadkomma en situation där staten tar ett större ansvar. Vi är ett litet land med nio och en halv miljon invånare och är uppdelade på 21 olika landsting, och jag har svårt att se att varje landsting ska kunna klara detta breda åtagande som kräver mer och mer av kunskap för att vi långsiktigt ska gå i land med detta.

Anf. 56 ISMAIL KAMIL (FP):

Herr talman! Sedan ett år tillbaka har i stort sett hela teamet som jobbat med bukhinsecancer vid Akademiska sjukhuset lämnat sjukhuset och etablerat en personalägd privat klinik. I dag är denna klinik en av de bästa inte bara i Europa utan kanske i hela världen med cancerläkaren Haile Mahteme i spetsen.

Vi ser i dag att patienter från i princip hela Sverige remitteras till denna cancerklinik, dock inte patienter från Uppsala och Akademiska sjukhuset. De som vill kan stå för kostnaderna själva, och det är kostnad på 400 000–500 000 kronor.

Hälso- och sjukvårdslagens andra paragraf är tydlig: Målet för hälso- och sjukvården är god hälsa och vård på lika villkor. Så är tyvärr inte fallet i Uppsala. Hur ser socialministern på detta?

Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! De skillnader som kommer i dagen är bekymmersamma. Men vi får, återigen, inte vara rädda för att lyfta fram skillnader. Vi måste mäta och visa på skillnader. Annars kan vi inte åtgärda dem. Därför är det mycket betydelsefullt.

Frågestund

Omotiverade skillnader som finns ska bekämpas. De kan finnas inom ett landsting, mellan olika landsting, mellan norr och söder, öster och väster och så vidare. Här har vi ett jättestort uppdrag.

Just nu gör jag en rundresa till landets landsting för att diskutera just frågan om jämlik vård. Man möter naturligtvis inget motstånd i detta, däremot många aha-upplevelser. Är det så här det ser ut? Det här måste vi göra någonting åt.

Det kommer att fordras tusentals personers olika insatser för att vi ska kunna förändra situationen och lära av dem som lyckas bäst och börja resonera på arbetsplatserna. Vad gör vi när det gäller bemötande som inte är tillräckligt bra och som sammantaget innebär att vi har en vård som vi i dag inte kan beskriva som fullständigt jämlik.

Jag tackar för frågan.

Lönediskriminering

Anf. 58 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Maria Arnholm. Att kvinnors yrken tyvärr är lägre lönevärderade än mäns råder det ingen tvekan om. Det är svårt att begripa att när kvinnor och män har samma tjänst, samma arbetsuppgifter och samma arbetstid får kvinnorna ändå lägre lön.

Jämställdhetslagen kom 1980 och upphävdes 2009 då diskrimineringslagen trädde i kraft. Lagarna förbjuder arbetsgivare att missgynna en arbetstagare på grund av kön genom att behandla denna sämre än någon annan. Under de år som vi har haft denna lagstiftning har endast två arbetsgivare blivit fällda, och det är 17 år sedan den senaste fällande domen.

Tycker statsrådet att det är ett problem med så få fällande domar, och tycker statsrådet att lagen är ett användbart verktyg för att motverka lönediskriminering?

Anf. 59 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Jag tackar Kerstin Nilsson för en viktig fråga. Jag har försökt följa och sätta mig in i det rätt häpnadsväckande faktum att en sådan viktig lagstiftning inte har lett till några fällande domar.

Det som man kan notera är att när det gäller annan diskriminering och andra rättegångar med anledning av diskrimineringslagstiftningen som har behandlats i allmän domstol blir det mycket oftare fällande domar. Detta är också en jämförelse som vi tittar lite närmare på för att se vilka slutsatser som vi ska dra av den.

Det som alla jurister som tittar på detta konstaterar är att det inte handlar om lagtexten utan om hur man gör bevisvärderingen och tittar på bevisen. I väntan på den översyn som vi nu gör vill jag ändå konstatera att lagen spelar en mycket stor roll. Alla jurister är också överens om det faktum att det är mycket viktigt att lagen finns.

Anf. 60 KERSTIN NILSSON (S):

Herr talman! Om jag förstår ministern rätt är det tolkningen, det vill säga arbetsdomstolens rättstillämpning, som det är fel på.

Min följdfråga blir då: Hur mycket ska marknadskrafterna spela in vid lönesättningar?

Prot. 2013/14:14
17 oktober

Anf. 61 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Det är just det som diskussionen gäller. Det finns flera som påstår att marknadskrafterna har tillmätts för stor betydelse och att det förstärker de skillnader som finns mellan hur vi värdesätter typiskt sett manligt och typiskt sett kvinnligt arbete, men att det bara ska få användas när det handlar om en efterfrågan på ett visst yrke på marknaden.

Jag tycker att det är viktigt att se över hur bevisningen förs fram i dessa delar och återkomma med åtgärder om det behövs.

Frågestund

Satsningar på elitidrott

Anf. 62 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Herr talman! Min fråga går till idrottsminister Lena Adelson Lilje-roth.

Under den senaste veckan har vi kunnat följa vårt svenska fotbollslandslag när de har presterat bra på planen. I veckan har vi också fått höra Riksidrottsförbundet säga att man är tvungen att dra ned 30 miljoner på det elitstöd man använder just till specialidrottsförbunden för deras möjligheter att utveckla sina duktiga spelare i de olika förbunden.

Mina frågor till idrottsministern är: Har idrottsministern samma oro som Riksidrottsförbundet över att man inte ska kunna fortsätta satsningarna på elitverksamheten? Vad tänker ministern i så fall göra?

Anf. 63 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Vi kan gemensamt glädja oss åt Sveriges framgångar i fotboll; det är alldeles riktigt. Det gäller även en del andra medaljer, nu senast bordtennis och guld i EM.

Jag delar delvis Gunilla Carlssons oro, men egentligen inte att det skulle finnas en brist på resurser till elitsatsningar. Det Gunilla Carlsson talade om var en riktad satsning på drygt 200 miljoner kronor från Svenska Spel, som var villkorad och begränsad till ett visst antal år. Vi har under allianstiden ökat stödet rejält till idrottsrörelsen.

Däremot ser jag en oro när det handlar om ungdomar som slutar idrotta därför att de tycker att tävlandet har tagit över. Det är åtminstone de signaler vi har fått från Centrum för idrottsforskning. Att få ungdomar att fortsätta idrotta, tycka att det är roligt och helst göra det hela livet är min första prioritering. Det behöver vi diskutera mer med idrottsrörelsen. Det är inte brist på pengar eller brist på elitintresserade som är den stora faran i dag.

Anf. 64 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Herr talman! Det är dock så att Riksidrottsförbundet under ett flertal år har talat om att deras grundbidrag minskar. De har faktiskt inte fått räkna upp sitt anslag sedan 2010, och att man tar bort en del av elitstödet är naturligtvis en effekt av det.

Vi socialdemokrater har lyssnat på idrottsrörelsen. Vi ser att idrottsrörelsen är otroligt viktig för att våra barn och unga ska vara aktiva. I dag ser vi visserligen att man hoppar av, men en annan del är att man faktiskt inte har råd att vara med. Därför har Riksidrottsförbundet valt att prioritera barn och unga. Jag tycker att det är bra, men det finns fortfarande ett jättestort problem: att många stängs ute.

Vi socialdemokrater har i vårt budgetalternativ satsat 300 miljoner på både idrotts- och friluftsliv. Frågan till kulturministern blir: Är det viktigare med skattesänkningar än att se till att våra barn och unga har möjlighet att ha en aktiv fritid vad gäller såväl kultur som idrotts- och friluftsliv?

Anf. 65 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Herr talman! Ja, det är väldigt viktigt med skattesänkningar, för de kommer alla till del. De som inte får del av skattesänkningarna får del av den fritidscheck på 3 000 kronor per barn som kan användas till idrott.

När det gäller de 300 miljoner kronor Gunilla Carlsson talar om och som skulle gå till Riksidrottsförbundet vill jag säga att det inte i första hand handlar om brist på pengar. De har fått väldigt mycket större stöd. Det viktiga är att människor själva kan betala barnens idrottsskor, idrottskläder och medlemsavgifter i föreningarna. Enbart det femte jobbsskatteavdraget räcker mer än väl till för att barnen ska ha möjlighet att idrotta och även ha utrustning.

Därför är skattesänkningar oerhört viktigt: Människor får behålla mer av sina egna inkomster och själva göra sina val. Det tycker jag är en viktig prioritering och rätt politik.

Förbud mot tvångsäktenskap

Anf. 66 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Att alla ska ha möjlighet att själva få välja om och med vem de gifter sig, och inte behöva leva under hot om tvångsgifte, kan vi här i Sverige tycka borde vara rätt självklart. Centerpartiet har sagt att vi aldrig kan acceptera att unga flickor eller pojkar gifts bort mot sin vilja.

Nu är det över ett år sedan utredningen *Stärkt skydd mot tvångsäktenskap och barnäktenskap* lämnades över till regeringen. I den föreslås ett förbud mot tvångsäktenskap. När jag tittar på vad regeringen jobbar med under året som kommer ser jag dock inte att den är med på listan. Mina frågor till jämställdhetsminister Maria Arnholm är därför: Varför finns inte förslaget med? Vad är det med regeringen – vill ni inte förbjuda det här? Vi har inte råd att vänta ett sommarlov till och ha gapande tomma skolbänkar när flickorna inte kommer tillbaka efter semestern.

Anf. 67 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Tack för ännu en väldigt viktig fråga, Annika Qarlsson! Jag hoppas att Annika Qarlsson litar på att vi i regeringen, liksom – tror jag – alla i denna kammare, brinner för att de här flickorna ska slippa tvingas gifta sig. De ska slippa föras ut ur landet, och det ska inte bli några gapande skolbänkar.

Tyvänn tar lagstiftningsarbete tid. Regeringen har tagit emot utredningen. Vi har berett den och arbetar nu med den i Regeringskansliet. Vi räknar med att lämna en lagrådsremiss under våren.

Prot. 2013/14:14
17 oktober

Frågestund

Anf. 68 ANNIKA QARLSSON (C):

Herr talman! Jag tackar för svaret. Min följdfråga är: Kommer propositionen att komma före slutdatum i mars, så att vi får beslutat att lagen kan vara på plats redan från nästa år? Det skulle nämligen vara oerhört värdefullt och en väldigt viktig signal att den snabbt kommer på plats.

Anf. 69 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Det är min absoluta ambition och förhoppning att det ska bli på det viset, och jag hoppas också att jag med stolthet ska kunna leverera den till er i riksdagen. Det jag kan säga i dag är att lagrådsremissen kommer till våren.

De ekonomiska villkoren för hyresrätt och ägd bostad

Anf. 70 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Det rekordlåga bostadsbyggandet oroar alla från arbetsgivare till studenter. Många menar också att detta kommer att påverka tillväxten.

Att regeringen gör för lite är väl snart alla överens om. Många hyreshusprojekt blir i dag inte av till följd av att kalkylerna inte går ihop. För att öka nyproduktion av hyresrätter krävs bland annat likvärdiga ekonomiska villkor jämfört med äganderätt och bostadsrätt. Hyresrätten är skattemässigt missgynnad – en nybyggd hyreslägenhet blir i dag ca 2 000 kronor dyrare per månad att bo i än en ägd bostad.

Min fråga till bostadsministern är: När kommer förslaget till riksdagen att jämställa de ekonomiska villkoren för hyresrätt och ägd bostad?

Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Det är riktigt att vi har bostadsbrist. Det är också riktigt att vi just nu ser en stigande bostadsproduktion. Vi hoppas att den så småningom ska bli kraftigt stigande och att vi ska komma åt rätt håll och lösa problemen. Det tar dock tid, självklart.

Vi jobbar med omfattande reformer; jag vill påstå att vi håller på med kanske den mest ambitiösa reformagendan på tiotalet år när det gäller bostadspolitik. Det är inte så att det finns *ett* problem, utan det finns många olika problem. Skulle det vara så att den beskrivning Lars Eriksson gör var det enda problemet skulle bostadsbyggandet rusa i väg på andra områden också.

Nu jobbar vi med att förkorta och förenkla planprocesserna. Vi har sänkt en del skatter och avgifter för flerfamiljshus. Vi har utredningsarbete på gång kring de frågeställningarna också, och vi kommer under vintern att leverera ett antal förslag. Vi återkommer successivt till riksdagen med konkreta förslag. Vi hoppas att Socialdemokraterna då är med och fattar de erforderliga besluten för att vi ska få en snabbare och bättre planprocess och bättre villkor för att bygga både hyreslägenheter och övriga bostäder.

Anf. 72 LARS ERIKSSON (S):

Herr talman! Regeringen har tillsatt en bostadsbeskattningskommitté för att ta fram förslag för att jämställa ekonomiska villkor mellan hyresrätt och ägd bostad. Det vore dock bra om det i detta arbete också fanns direktiv som medgav just detta, men det gör det inte. Bostadsministern har nämligen sett till att de direktiven inte finns. Läger regeringen inte till direktiven kommer heller inget förslag som jämställer de ekonomiska villkoren mellan dessa boendeformer. Din bostadsbeskattningskommitté ser bara ut att kunna lägga fram förslag om att ta bort fastighetsavgiften, vilket ju inte påverkar nyproduktionen speciellt mycket.

Bostadsministern! Nyproduktionen av hyresrätter behöver komma i gång. Det finns förslag från många organisationer om att faktiskt jämställa villkoren för hyresrätt och ägd bostad. När kommer detta förslag? Kommer det över huvud taget ett sådant förslag?

Anf. 73 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Vi har sänkt fastighetsavgiften för flerfamiljshus. Vi har tagit bort fastighetsavgiften för de första 15 åren när man bygger nytt. Vi tittar på de speciella skattevillkoren för just hyresrätter. Vi har ett omfattande arbete för att förkorta planprocessen och göra den enklare och tydligare, därför att det förbilligar produktionen. Vi tittar över regelverken för att förenkla produktionen av inte minst små lägenheter och hyreslägenheter.

Förutom alla de här åtgärderna kommer vi sedan att göra ytterligare insatser för att se vad vi kan göra för att stimulera all bostadsproduktion men också skapa goda förutsättningar för att bygga hyresrätter. Kom även ihåg att vi redan i dag i vissa avseenden har en lägre beskattning för hyresrätten. Vi har dock också andra skattevillkor för hyresrätt och privatägt boende. Det ena är nämligen företagsbeskattning, och det andra är privatpersonsbeskattning.

Det går alltså inte att exakt jämföra de olika skattemodellerna. I analogi med vad Lars Eriksson säger går de företagsskattesänkningar som vi har gjort också till dem som bygger hyresrätter.

Notera att subventioner av den modell som Socialdemokraterna förespråkar har prövats och har inte fungerat. Det är inte rätt väg att gå.

Ansvar för bostadssituationen i Kiruna och Malmberget

Anf. 74 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag har också en fråga till bostadsminister Attefall.

Gruvnäringen går väldigt bra nu. Gamla, redan etablerade gruvor som LKAB och Boliden går bra och fortsätter att expandera, och vi får en mängd nya gruvor runt om i landet, ofta i glesbygder där det är dåligt med bostäder.

Jag ska hålla mig till LKAB:s gruvor i Kiruna och Gällivare. Där pågår en stor samhällsomvandling. Enligt planen kommer Malmberget inte att finnas om 17 år. Det kommer inte att bo människor i Malmberget, utan de kommer att bli tvungna att flytta. Det kräver tusentals lägenheter, framför allt i Gällivare.

Min fråga till bostadsministern är: Hur jobbar regeringen som ägare av LKAB för att säkerställa att människorna i Malmberget och Kiruna går skadeslösa ur den här omvandlingen?

Prot. 2013/14:14
17 oktober

Frågestund

Anf. 75 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag håller med om att det är mycket speciella utmaningar man står inför, kanske allra mest i Kiruna men självklart också i Gällivare och Malmberget och även många andra orter och orter som kanske är på väg att ställas inför liknande utmaningar.

Det är i grunden välkommet att det finns fortsatt livskraft och ekonomiska möjligheter att bedriva malmdrift.

Den samhällsomvandling man står inför är en komplicerad process. Det är kommunerna som har ansvaret. Men vi har bildat en särskild grupp i regeringen, en Malmfältsgrupp, med statsråd men också tjänstemän som jobbar tätt tillsammans med de här kommunerna för att se hur vi kan hjälpa till med nationell lagstiftning. Länsstyrelsen försöker mycket aktivt hjälpa till och bistå, och vi försöker identifiera de extraordinära problem som dyker upp för att se hur vi kan hantera dem.

Jag vill påstå att vi har en ganska bra dialog och bra kontakter. Det är inga enkla problem som vi har att hantera, för det är inte minst i fallet Kiruna helt nya utmaningar som vi står inför, men vi försöker bistå så gott vi kan från regeringens sida.

Anf. 76 KATARINA KÖHLER (S):

Herr talman! Jag håller inte med bostadsministern om att det är nya utmaningar speciellt i Kiruna. Det ser lite olika ut i Kiruna och Gällivare.

Framför allt hos många människor som bor i hyresrätter i flerbostadshus som ofta LKAB äger finns det en stor oro för att de måste flytta men också att de ekonomiska villkoren kommer att bli väldigt annorlunda när det ska byggas flera tusen nya lägenheter.

Jag vill fråga bostadsministern: Vet ni hur åldersstrukturen ser ut i exempelvis Malmberget? Hur ser det ut för människorna som bor där i dag och som ska flytta? Åldersstrukturen är viktig och säger också en del om de ekonomiska möjligheterna att till exempel flytta till ett nytt boende.

Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag är fullt medveten om de utmaningar som man står inför. Här har LKAB ett stort ansvar att se till att människor kan få likvärdiga bostäder.

Problemet som uppstår är om man bor i en bostad med relativt låg hyra, kanske inte med den bästa och modernaste standarden, och det sedan byggs nytt och man får en annan standard. Det är samma dilemma som man hamnar i när miljonprogramsområdena måste rustas upp och det blir en bättre standard. Vad är rimligt att betala mer i hyra för detta?

Det här är exempel på utmaningar som man står inför. I Malmberget och Gällivare är det något enklare, för man kan göra jämförelser av marknadsvärden och priser mellan Gällivare och Malmberget, men i Kiruna står man ju inför att flytta en hel stad.

De här frågorna brottas man med i LKAB och i kommunerna. Vi försöker från regeringens sida följa de här frågorna noggrant och har också fått med oss ett antal frågeställningar från kommunerna som vi bearbetar

i Regeringskansliet. Det finns både juridiska och tekniska men också mer principiella frågor att hantera.

Jag upplever att vi har en ganska bra dialog, men vi har en stor utmaning framför oss. Som sagt ligger bollen mycket hos kommunerna, som också behöver komma till oss och peka på de saker vi kan göra för att hjälpa till.

De kristnas situation i Syrien

Anf. 78 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Min fråga går också till statsrådet Stefan Attefall.

Inbördeskriget i Syrien har drabbat hela befolkningen, såväl muslimer som kristna. Miljoner syrier har ingen mat för dagen, många skadade och sjuka får ingen vård och över sex miljoner är flyktingar. Den syriska befolkningen behöver mer humanitärt stöd från omvärlden.

Kristdemokraterna anordnade i veckan ett seminarium i riksdagen som handlade om kristnas situation och framtid i Syrien. Ledande företrädare för kristna från Syrien deltog i seminariet och berättade om kristnas utsatta situation.

De kristna folkgrupperna, som är mer neutrala i inbördeskriget, drabbas hårt av förföljelse av extremistiska grupper. Det pågår en utrensning av kristna från Syrien på grund av deras tro.

Herr talman! Min fråga är vad statsrådet och Sverige kan tänkas vidta för åtgärder för att öka respekten för religionsfrihet.

Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Som ansvarig också för trossamfundsfrågorna har jag följt de här frågorna och också deltagit i en manifestation nyligen. Vi ser hur religionsfriheten förtrampas runt om i världen, och just nu drabbas just de kristna extra hårt. Kyrkor bränns, biskopar kidnappas och människor mördas bara för att de är kristna.

Jag tror att vi måste ha ett brett engagemang från både politiken och det svenska samfundet. Självklart måste vi också jobba internationellt via FN och EU.

Ett initiativ som jag har tagit är att kalla hit FN:s sändebud i religionsfrihetsfrågor för att lyssna på vad FN gör men också hur vi från svensk sida kan bidra ytterligare till att höja de här frågorna på den internationella agendan och hjälpa till att få det internationella samfundet att agera.

Vi har inom biståndspolitikens ram anslagit mer pengar till demokrati- och människorättsfrågor, där vi speciellt pekar på religionsfrihetsfrågorna som en extra dimension som måste få ökad uppmärksamhet. Jag vet också att man jobbar mycket med de här frågorna ute på svenska utrikesbeskickningar av olika slag.

Anf. 80 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för ett utmärkt svar.

Det gläder mig att ni är engagerade i frågan om alla människors rätt till egen tro. Jag blev imponerad av ditt tal häromdagen under manifestat-

ionen på Mynttorget, där över 600 personer hade samlats för att ge sitt stöd för religionsfrihet i Syrien och Nordafrika.

Herr talman! Min andra fråga är om statsrådet kan tänka sig andra åtgärder för att öka toleransen och respekten för religionsfriheten.

Prot. 2013/14:14
17 oktober

Frågestund

Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD):

Herr talman! Jag tror att vi från regeringens sida liksom EU och FN verkligen måste fundera på hur vi ytterligare kan öka insatserna för att hjälpa till. Vi står alltså inför, tycker jag, dimensioner av de kriser som pågår i Egypten och Syrien men också på många andra håll i världen när det gäller just utsatta grupper, inte minst den kristna gruppen som verkligen har kommit i kläm i de konflikter vi kan se just nu.

Som sagt: Dialogen med FN:s sändebud i de här frågorna är viktig för oss. Jag vet också att man inom UD jobbar på olika sätt. Exempelvis har vi institutet i Alexandria som Sverige har startat och som handlar om att just hitta kanaler för dialog, inte minst i Egypten, mellan olika grupper. Vi vet att i ett område har exempelvis de kristna kopterna blivit särskilt utsatta.

På många områden behöver vi fundera över hur vi ytterligare kan vässa Sveriges insatser, men vi behöver också ett brett engagemang för att utöva påtryckningar från både svenskt och internationellt håll. Där måste alla goda krafter hjälpas åt.

Sveriges miljöpolitik

Anf. 82 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Jag har en fråga till miljöministern.

I förrgår hade vi en mycket bra debatt här i kammaren om miljö- och klimatpolitiken. Jag tycker att miljöministern visar på goda ambitioner när det gäller Sveriges miljöarbete. Vi socialdemokrater inser att det här arbetet kommer att kosta en del pengar. Det behöver vara effektivt, kraftfullt och långsiktigt. Därför studsade jag till när miljöministern uttryckte att hennes ambition var att Sveriges miljöpolitik ska vara enklast, roligast och billigast.

Jag skulle helt enkelt vilja veta: Vad menar miljöministern?

Anf. 83 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tackar för frågan.

Jag tycker att vi hade en väldigt intressant och engagerad debatt med många ledamöter från riksdagens olika partier som engagerade sig i miljö- och klimatfrågan. Det gör i alla fall mig väldigt glad när det är så.

Jag säger ganska ofta att jag tycker att det ska vara enklast, billigast och roligast att vara miljövänlig. Det kanske inte alltid är enklast, billigast och roligast för staten, kommunen eller företaget. Jag tycker ändå att ambitionen måste vara att de miljöåtgärder som vi sätter på plats ska vara utformade på ett sådant sätt att alldeles vanliga människor klarar av att välja miljövänligt, att även en ensamstående förälder som kanske inte har så mycket pengar kan göra miljövänliga val.

Jag försöker att ha det som guide när jag funderar över vilka olika verktyg vi kan använda i miljöpolitiken när det gäller klimat, transporter, kemikalier eller vad det än är.

Anf. 84 KRISTINA NILSSON (S):

Herr talman! Jag vill inte heller att statens arbete ska vara krångligt, dyrt och tråkigt. Jag vill bara lägga fast det.

Vad tycker miljöministern är de viktigaste beslut eller åtgärder som hon har drivit igenom under mandatperioden just för att göra detta arbete enkelt, billigt och roligt?

Anf. 85 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jag tycker till exempel att det som jag lyckades med utan lagstiftning, nämligen att fördubbla insamlingen av lågenergilampor genom en dialog med de ansvariga företagen, är någonting som är väldigt bra. Det belastar inte den enskilde med extra krångel eller mer kostnader.

Vi ska ha en fossiloberoende fordonsflotta 2030. När vi ska förbättra fordonsflottan finns det väldigt mycket vi kan göra. Människor byter bil, och de funderar mycket över miljöbilar. Det beslut som vi har fattat alldeles nu att öka inblandningen i vanligt bränsle av alternativa bränslen är egentligen någonting som konsumenten inte märker någonting av men som ger ett ordentligt steg nedåt i utsläppen.

Det är två exempel. Jag skulle kunna fortsätta med det vi gör för giftfri vardag, där vi särskilt fokuserar på barn, och den textdialog som vi har nu. Jag tar gärna emot fler tips för att jobba på detta vis.

Arbetet för jämställda löner

Anf. 86 LENA SOMMESTAD (S):

Herr talman! Jag har en fråga till jämställdhetsminister Maria Arnholm. Jag vill ta upp de jämställda lönerna, som du själv brukar lyfta fram som din viktigaste fråga.

Vi vet att det finns ett par åtgärder som är väldigt effektiva. Det är lönekartläggningar och jämställdhetsplaner. Tidigare fanns en lagstiftning att lönekartläggning skulle göras varje år och att det skulle finnas jämställdhetsplan i alla företag med över tio anställda. Numera är det ändrat så att det är vart tredje år och gäller företag med över 25 anställda.

Jag vet att regeringen har gett mer resurser till Diskrimineringsombudsmannen för att utöka tillsynen bland annat av lönekartläggningar. Det är bra, men det är inte tillräckligt. Vi behöver bättre regelverk. Inte minst fackförningarna har pekat på att arbetet för jämställda löner försvåras på ett allvarligt sätt när man inte gör de årliga kartläggningarna.

Min fråga är: När återkommer jämställdhetsministern med förslag om att vi skärper lagen på detta område?

Anf. 87 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Det är mycket riktigt så att lönekartläggning är en av de aktiva åtgärder i diskrimineringslagstiftningen som har påvisbar effekt när det gäller att påverka löneskillnader mellan män och kvinnor.

När alliansregeringen beslutade sig för att något minska på intensiteten i lagens krav låg i den andra vågskålen behovet och viljan att minska krånglet för mindre företag och en övertygelse om att åtgärden nu var så fast etablerad att den skulle fortsätta att rulla på med god verkan trots förändringen.

Nu visar de fackföreningsrapporter som också jag har tagit del av och en del andra tecken på att det snarare har gått åt motsatt håll. Det kanske inte fungerade så väl som vi hade hoppats. Därför har vi också gett tilläggsdirektiv.

Anf. 88 LENA SOMMESTAD (S):

Herr talman! Det är bra att jämställdhetsministern säger att ni funderar över dessa frågor och att ni har gett mer resurser. Du kan gärna få återkomma till detta tilläggsdirektiv.

Vi vill gärna se ytterligare regelverk på detta område och en skärpning. Min fråga till dig är: Vad är viktigast när du ställer jämställdhet mot eventuellt krångel?

Vi ser också att många säger att det är mindre krångel och mer effektivt om man gör det varje år. Då får man det som en del av arbetet. Krångelargumentet tror jag inte riktigt håller.

Precis som du säger har det effekt. Den senaste granskningen som gjordes visar att det kan vara 4 500 löntagare som får sin lön justerad, och en stor majoritet av dem är kvinnor.

Jag blir mycket glad om jämställdhetsministern nu kan tala om att det kommer ett tilläggsdirektiv att se över också lagstiftningen.

Anf. 89 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP):

Herr talman! Jag disponerade min en minuts talartid så dåligt att jag inte hann fram till själva huvudpoängen.

Den är att Erik Ullenhag presenterade regeringens beslut, som jag tror fattades för en eller två veckor sedan, att ge tilläggsdirektiv till den utredare som ser över aktiva åtgärder att också titta på den förändring som gjorts när det gäller lönekartläggning.

Jag är ute och besöker många svenska företag för att diskutera jämställdhetsfrågor. Jag frågar då alltid om lönekartläggning. Nu ska det sägas att det ofta är stora företag som jobbar med detta och tycker att det är ett verksamt verktyg. Trots att de tycker att de är jämställda hittar de varje gång saker som de behöver rätta till.

När man jobbar både med jämställdhet och med avreglering och minskat krångel måste man pröva, och sedan får man dra slutsatser av vad som gäller. Vi ställer hela tiden saker mot varandra.

Om den här ändringen har fått drastiskt negativa jämställdhetseffekter tror jag att vi kan se framför oss en förändring på den punkten.

Karriärmöjligheter inom hälso- och sjukvården

Anf. 90 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Jag har en fråga till socialminister Göran Hägglund.

Regeringen har tagit initiativ till att åtgärda bristen på lärare genom att inrätta förstelärartjänster och tillskjuta medel för detta. Det är en

mycket behjärtansvärd insats med tanke på hur personalsituationen ser ut inom skolan och lärares karriärmöjligheter.

Jag vill lyfta frågan vidare till hälso- och sjukvården. Där finns det liknande problem inom ett stort antal yrkesgrupper. Jag tänker på sjuksköterskor, arbetsterapeuter och biomedicinska analytiker. Där finns i dag begränsade karriärvägar, brister och också risk för större brister i framtiden med tanke på pensionsavgångarna.

Jag undrar om regeringen har några tankar på att också kunna utveckla tjänsterna inom hälso- och sjukvården.

Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! Regeringen har inga sådana tankar. Men vi funderar mycket kring vad vi kan göra för att stötta landstingen när det gäller att använda personalresursen på bästa möjliga sätt.

Vi utgår från att alla medarbetare i vården och omsorgen vill göra sitt bästa. Men vi vet också att medarbetarna i vården möter betydande hinder i form av bland annat administrativa bördor och byråkrati i olika former. Det gör det väldigt svårt att ägna sig åt just det som man finns till för att göra och använda den utbildning man har.

Jag utsåg i förra veckan en samordnare för att arbeta med just de här frågorna för att se: Går det att flytta olika uppgifter mellan olika professionsgrupper? Går det att med några djärva grepp ändra den byråkratiska bördan som ligger på medarbetarna i vården?

Anf. 92 MARGARETA CEDERFELT (M):

Herr talman! Det är väldigt bra att regeringen har tagit dessa initiativ. Det är precis de saker som många inom hälso- och sjukvården lyfter upp som problem när det gäller att inte kunna ägna sig åt den viktiga patientvården.

Jag vill också lyfta upp frågan om yrkesgruppernas löneutveckling. Det har precis i dagarna kommit ett instrument från Saco som visar på livslöneutvecklingen och svårigheten att få en livslöneutveckling där utbildningsinsatserna lönar sig.

Där lyfts bland annat yrkesgrupperna inom hälso- och sjukvården fram som problematiska. Det lönar sig väldigt dåligt för personer som väljer att utbilda sig till biomedicinska analytiker och yrken inom de grupper som jag här nämnde.

Självfallet är det inte regeringen som sätter löner, och det ska heller inte vara så. Men jag undrar om det finns en diskussion inom regeringen om utrymmet för att få en utveckling när det gäller livslönen.

Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD):

Herr talman! I de samtal som jag för med landstingen är detta någonting som vi då och då diskuterar i ljuset av att vi på sina håll har en besvärande rekryteringssituation. Det kan vara många saker som spelar roll för möjligheten att rekrytera unga personer till den här sektorn.

En av dem är dock med all säkerhet löner. Vi har en löneutveckling för grupper som inte står i paritet med den ansträngning som de har behövt göra för att skaffa sig utbildning. Den står heller inte i paritet med den erfarenhet som de drar på sig.

Detta är i första hand en fråga för landstingen att fundera över. Hur ska man långsiktigt klara personalförsörjningen på ett sätt som gör att vi får de dugligaste personerna att söka sig till ett område som jag skulle vilja säga är viktigare än många andra? Hur får vi dem som är bäst lämpade?

Jag tror att detta samspel, tillsammans med att underlätta för människor i vården att få ägna sig åt just det som de brinner för och är intresserade av, tillhör det viktigaste för detta yrkes status för framtiden.

Anf. 94 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågestund med regeringen avslutad. Vi tackar deltagande ledamöter och statsråd.

8 § Svar på interpellation 2013/14:11 om kreosot

*Svar på
interpellationer*

Anf. 95 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Helene Petersson har frågat mig vad jag avser att göra för att användningen av det farliga ämnet kreosot inte ska ske i andra sammanhang än dem som tydligt har angivits av Kemikalieinspektionen.

Helene Peterssons fråga har sitt ursprung i den pågående rättsliga prövningen av stolpfundamenten för Sydvästlänken. Som Helene Petersson som erfaren riksdagsledamot väl känner till kan jag inte kommentera en pågående prövning av detta slag. Jag vill dock framhålla följande: Träskyddsmedlet kreosot är mycket farligt, och användningen av detta ämne är därför mycket hårt reglerad. Träskyddsbehandling med kreosot får endast utföras av yrkesmän, och inom EU är användningen endast tillåten till och med den 1 maj 2018.

Utvecklingen av alternativ följs löpande av Kemikalieinspektionen. En ny bedömning av frågan kommer att göras senast 2018. Även användningen av kreosotbehandlat trä är hårt reglerad. Där barn riskerar att exponeras och där man riskerar hudkontakt är användningen av kreosotimpregnerat virke förbjuden.

Anledningen till att kreosot godkändes av Kemikalieinspektionen för användning som träskyddsmedel inom EU för en begränsad period var främst bedömningen att det sett ur ett livscykelperspektiv inte fanns något miljömässigt bättre alternativ. Kemikalieinspektionen är den myndighet som i Sverige fattar beslut i enskilda ärenden om godkännande av träskyddsprodukter som innehåller kreosot. Våra kommuner och länsstyrelser har viktiga roller som tillsynsmyndigheter.

Jag kan försäkra interpellanten att jag noga följer denna frågas fortsatta utveckling.

Anf. 96 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Jag tackar miljöministern för svaret. Jag är fullständigt medveten om att jag inte får några svar direkt när det gäller det specifika ärendet. Då hade jag väl fått se miljöministern i konstitutionsutskottet under våren. Det kanske vi ska undvika.

Jag tar ändå detta som ett exempel, för jag tycker att det är märkligt att man i så stor utsträckning fortfarande kan använda detta medel när vi vet vilka risker det finns. Vi har i EU-sammanhang i ett direktiv kommit fram till att det är ett så farligt medel att det bara får en begränsad användningstid. Man skriver att det är flera substanser med hälsofarliga egenskaper. De är långlivade, de kan lagras i levande vävnad och de är giftiga. De är även svåra att bryta ned i naturen.

När man startade kreosot användningen för 100 år sedan var man inte medveten om riskerna. Men nu fortsätter man att gräva ned detta. Det är där min fråga ligger: Var är det egentligen tillåtet att använda kreosot? Vi säger i stolpar och i järnvägssliprar. I detta fall gräver man ned fundament, och i varje fundament finns 500 kilo kreosot.

Det är just denna fråga som jag tycker är lite märklig. Jag tycker också att det är märkligt att när man gör en ledningskoncession och får tillstånd till detta görs det inte någon prövning av verksamheten enligt miljöbalken. Jag hoppas att miljöministern har någon kommentar till detta. Det är en fråga som jag ställer till miljöministern: Är det något som hon har funderat på? Bör vi kanske inte ha en synkroniserad process här så att man inte får tillstånd till en sak och att det sedan kommer in en annan aspekt? Då blir det överklagande i samband med att man redan har satt i gång att bygga.

Det talas om att det ska vara yrkesmässigt. Det är självklart att det är yrkesmässig verksamhet det är fråga om i de här fallen. Men det handlar också om hur mycket man vet om de risker som finns. När man talar med yrkesmännen märker man att de kanske inte riktigt är medvetna om vilka risker som finns. Det ligger på den enskilda arbetaren, men kanske också på arbetsgivaren.

Man har reagerat otroligt starkt på detta i Jönköpings län. Det beror på att länsstyrelsen har sagt nej, så det ligger en överprövning i sakfrågan. Det beror också på att man i Grimstorp, som ligger i Nässjö kommun, har haft en tidigare kreosotanläggning. Vi har även en järnvägsknut i Nässjö, och båda dessa har varit väldigt utsatta för kreosot. Man håller nu på att sanera dessa båda områden till en kostnad av en halv miljard.

Det är alltså inte konstigt att man börjar fundera på vad som händer med våra barn när det gäller hälsofrågan. Vilka kostnader kommer det att medföra för kommunerna under ett antal år framåt?

Anf. 97 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag anmälde mig till debatten därför att jag ville följa upp en fråga som jag ställde till finansministern i december, nämligen frågan om skattefrihet för kreosot. Kreosot är befriat från skatt på bekämpningsmedel. Det motsvarade till exempel år 2011 ett skattebortfall på 120 miljoner kronor. Det är anmärkningsvärt med tanke på de cancerogena egenskaper etcetera som bekämpningsmedlet kreosot har.

Finansministern svarade att beredning pågick inom Regeringskansliet. Han skrev också att mycket har förändrats under de snart 30 år som har gått sedan skatten på bekämpningsmedel infördes.

Jag vill fråga om beredningen är färdig. Och är det inte dags att beskatta kreosot med tanke på dess miljöfarlighet?

Anf. 98 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Allra först vill jag säga att det ärende som interpellanten tänker på men som inte jag kan yttra mig om är överklagat till mark- och miljödomstolen, där man också använder miljöbalken i beslutsunderlaget. Det kanske är ett klagande som är bra.

Kreosot har en dubbelreglering. Lagstiftningen om kreosot regleras huvudsakligen genom EU:s bekämpningsmedelslagstiftning och kemikalielagstiftning. De godkännanden som finns för kreosot gjordes under det gamla biociddirektivet. De anses fortfarande gälla, men användningsområdet har inskränkts som ett första steg mot det förbud som kommer att gälla 2018.

Användningen av kreosot för behandling av trä är begränsad. Huvudregeln är att kreosotbehandlat trä inte får importeras, överlåtas eller användas. Undantag gäller, som nämntes, för yrkesmässigt och industriellt bruk, till exempel för järnvägar och kraftledningar. Men även här finns inskränkningar. Man får inte heller använda det i sådana fall om det innebär att barn riskerar att exponeras eller om man riskerar hudkontakt, till exempel vid användning på lekplatser, inomhus eller på trädgårdsmöbler. Det här poängteras särskilt. Användningen av kreosot kan också inskränkas på grund av arbetsplats- eller miljölagstiftning. Det finns alltså en mängd lagstiftningar som sammantaget reglerar användningen av kreosot. Avsikten är att användningen ska fasas ut.

Man kan fråga sig vem som bär ansvaret. I Sverige är Kemikalieinspektionen den myndighet som godkänner biocidprodukter innan de får släppas ut på den svenska marknaden. Det är också Kemikalieinspektionen som reglerar användningen. Det finns tre godkända produkter i dagens läge. Kommuner och länsstyrelser har tillsyn över detta.

Det är förorenaren som betalar sanering av marken. Det är huvudprincipen i svensk miljölagstiftning. Det gäller också i sådana här fall. Den som använder kreosot måste vara medveten om att man också i fortsättningen har ett ansvar för hanteringen av det impregnerade trä som man har använt. Det tycker jag är mycket viktigt att poängtera i det här fallet.

Nu tittar vi i Regeringskansliet väldigt mycket på kemikalieområdet. Det är en viktig fråga för regeringen och Regeringskansliet. Det är därför som finansministern påpekar att vi nu tittar på ekonomiska styrmedel som komplement till den traditionella regleringen som inriktar sig på farliga ämnen, minskad användning, substitution eller förbud. I budgetpropositionen har vi aviserat en utredning om ekonomiska styrmedel för miljö- och hälsofarliga ämnen i nästa års budgetproposition.

Anf. 99 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Jag vet att man använder miljöbalken i miljöprövningen. Den börjar i kommunen. Det är ofta miljö- och byggnadsnämnden som börjar. Sedan fortsätter det i länsstyrelse och mark- och miljödomstol.

Det bekymmer som jag lyfte upp är att man först får tillstånd att göra en sak, och sedan kommer det en miljöprövning vid sidan om. De följs inte åt. Jag tycker att man inte ens skulle få tillstånd förrän man har fått klartecken på miljöområdet. Det hade nog besparat oss en hel del.

Man tar upp kreosot när det gäller barn och kontakt med bar hud, men vi har också spridning i vattnet. Det borde också vara en stor risk som jag tycker att man nämner för lite här.

Miljöministern tar också upp saneringsansvaret. Men det gäller att man får tag på den som ska utföra saneringen och har möjlighet att ställa den till svars. I det här fallet, om jag har fått det ordentligt klargjort för mig, är det nog staten som får ta det ansvaret eftersom det här är en så gammal anläggning.

Man har också sett att det läcker ut i grundvattnet. Det finns en väldigt stor risk för spridning i vattnet.

Jag vill också lyfta upp den fråga som Jacob Johnson tog upp. Vi i S har, tillsammans med MP, lyft upp frågan att införa en kreosotskatt. Vi tycker, precis som Jacob Johnson, att det är lite märkligt att kreosot inte beskattas eftersom det har en så miljöfarlig påverkan. Vi har andra miljöfarliga kemikalier som beskattas. Jag hoppas att miljöministern kommer att ta upp den frågan och ta ett ordentligt ansvar för att man lägger en beskattning på detta ämne också. Vi behöver fortfarande sliprar, stolpar som håller länge och fundament till kraftledningar. Men frågan är vad vi kan ha i stället.

Jag är också mycket fundersam över att man säger att detta är det mest miljövänliga alternativet. Vad lägger man in i det? Är det tillverkningen av betongen? Är det transporter, för betong är tungt? Vad är det man lägger in i detta? Jag har väldigt svårt att tänka mig att kreosot kan vara mer miljövänligt än de alternativ som finns i dag om man bara tittar till giftet. Detta är ett gift som är farligt och som får konsekvenser för natur, miljö och människor på lång sikt. Jag tycker att det är otroligt konstigt att man kan säga att detta är det mest miljövänliga alternativet.

Anf. 100 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag håller med miljöministern om att principen om att förorenaren ska betala ska gälla. Därför tycker jag att det är så märkligt att det här mycket giftiga medlet är befriat från den beskattning som andra sådana här medel har. Vi i Vänsterpartiet har, precis som Miljöpartiet och Socialdemokraterna, föreslagit i vår alternativa budget att en sådan här skatt införs. Jag är lite besviken på den senfärdighet som miljöministern visar när hon hänvisar till fortsatt utredningsarbete. Jag tycker att det är dags att principen att förorenaren ska betala ska gälla nu för kreosot.

Anf. 101 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Den analys som först europeiska myndigheter och sedan Kemikalieinspektionen har gjort tar in alla olika aspekter i en så kallad livscykelanalys. Man kan diskutera hur bra det är, men det är så det gamla beslutet har fattats. Det är ett gammalt beslut som styr användningen i dagens läge. Det nyare beslut som innebär att kreosot är förbjudet från 2018 är bra.

Vilka alternativ finns det? Det finns värre kemikalier eller värre ämnen. Det pågår en teknikutveckling när det gäller en kombination av tryck- och värmebehandling av trä. Jag tror att det är det som ligger närmast som ersättningsprodukt. Jag kan i dagens läge inte säga hur långt man har kommit med detta. Men om man får ett förbud för ett ämne eller en produkt som används mycket brukar forskning och teknikutveckling sätta i gång. Det har redan skett. Jag hoppas verkligen att ersättningspro-

dukter ska komma fram så snart som möjligt. Det är verkligen inte bra med kreosotanvändning.

Det må vara så att kreosot, enligt också mycket gamla beslut, inte faller under regeln om skatt på bekämpningsmedel. Men däremot gäller bekämpningsmedelsavgiften. Det finns alltså en ekonomisk belastning på detta farliga ämne som också ska verka som ett styrmedel.

Jag tycker att det är viktigt att den som använder kreosot är medveten om att svensk miljölagstiftning grundar sig på att förorenaren ska betala. Det gäller även i det här fallet.

Anf. 102 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S):

Herr talman! Tack, miljöministern! Det var viktigt att vi hade den här diskussionen. Det upprör väldigt många i mitt län att det här får förekomma, speciellt eftersom man är så medveten om det.

Jag har tittat på hur mycket vi använder. Det säljs 4 000 ton i Sverige i dag. Jag utgår ifrån att det är årligen. Det är fruktansvärt mycket. Det här bör stoppas.

Jag blir lite osäker på vad miljöministern menar. Är det förbjudet från och med 2018, eller ska beslutet omprövas? Jag får lite olika signaler. Om det ska förbjudas från och med 2018 finns ju förbudet, men om det handlar om en omprövning är min sista fråga till miljöministern: Vad tänker miljöministern göra i EU-sammanhang – det ligger ju ett direktiv i botten – för att vi verkligen ska få till stånd ett förbud? Tänker du medverka till att det blir en skatt på kreosot så att vi på det sättet även kan få större påtryckning för att hitta alternativa produkter?

Anf. 103 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Kreosot regleras till största delen av europeisk lagstiftning. Vi arbetar för att den möjlighet som finns till omprövning 2018 inte ska användas och för att det ska finnas substitut. Sverige kommer genom Kemikalieinspektionen att jobba för att ämnet ska fasas ut, helst tidigare än så.

Det är viktigt att säga, eftersom jag fick en fråga i förra replikskiftet, att det tar ungefär två år att dra en fråga genom Regeringskansliet, från att den väcks, med utredning och underlag som ska fram, till att den föreläggs riksdagen. Vi är väl halvvägs i detta förfarande. Nu har vi diskuterat frågan om kemikalier och tittar på ekonomiska styrmedel för detta, vilket vi har aviserat i budgetpropositionen. Det är självklart att kreosot är en del av detta arbete.

Jag hoppas få återkomma till riksdagen i den här frågan nästa år.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:33 om Avfallsutredningen

Anf. 104 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Årade ledamöter! Årade åhörare! Jag tänker nu besvara den fjärde interpellationen i dag.

Jacob Johnson har frågat mig om jag avser att presentera en proposition utifrån Avfallsutredningens betänkande så att riksdagen kan fatta ett beslut i frågan före valet 2014 och vilka åtgärder jag avser att vidta för att öka materialåtervinningen i Sverige.

Som Jacob Johnson skriver är bakgrunden till frågan Avfallsutredningens slutbetänkande som heter *Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering* och presenterades för regeringen hösten 2012. Regeringen uppdrog åt utredaren att bland annat göra en översyn av avfallsområdet, särskilt avseende infrastrukturen kring insamling, och ansvarsfördelning för avfall från hushåll och andra aktörer. Regeringens övergripande syfte är att nå en mer effektiv och miljömässigt bättre avfallshantering som också underlättar för hushåll och andra aktörer att delta. Betänkandet innehåller många intressanta förslag för att främja en ökad återanvändning och återvinning.

Frågan bereds inom Regeringskansliet, och jag kan som Jacob Johnson säkert förstår inte föregripa denna beredning och därför inte gå in på konkreta frågor.

Anf. 105 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Tack, miljöministern, för det korta svaret!

Låt mig på en gång beklaga det jag tycker är ett negativt besked från miljöminister Lena Ek. Det verkar ha gått troll i denna fråga. Ord som långbänk eller hyllvärmare blir allt vanligare för att beskriva regeringens oförmåga att komma till skott. Bakgrunden är väl känd men kan rekapituleras kort ytterligare en gång. I juli 2011 tillsatte miljöministern själv en särskild utredning med uppdrag att göra en allmän översyn. I uppdraget ingick att göra en översyn av avfallsområdets utformning och ansvar för insamling och omhändertagande av hushållens avfall.

Som vi har hört kom betänkandet *Mot det hållbara samhället – resurseffektiv avfallshantering* i slutet av augusti 2012. Huvudförslaget i betänkandet är att kommunerna ska ha ansvaret för insamling av förpackningar och tidningar från hushållen.

Betänkandet sändes förra hösten ut på remiss, och en proposition i frågan aviserades i propositionsförteckningen i januari 2013 att komma före sommaruppehållet i år. Men den kom inte, och inte heller i samband med riksdagens öppnande i september fanns en sådan proposition med i listan som regeringen presenterade.

Regeringen verkar handlingsförlamad, och man kan spekulera i att det beror på motsättningar mellan Närings- och Miljödepartementen.

Regeringens senfärdighet är olycklig. Vi har under en längre tid kunnat se hur materialåtervinningen minskar i vårt land. Minskningen sammanfaller för övrigt tämligen väl med den borgerliga regeringens tillträde. Till exempel redovisar EU att materialinsamlingen i Sverige har minskat från 190 kilo per capita 2007 till 166 kilo per capita 2011. Det är en minskning med 13 procent. Avfall Sverige redovisar andra siffror, nämligen en minskning från 164 kilo per person 2008 till 149 kilo 2012. Det är en minskning med ca 10 procent. Regeringen konstaterar för övrigt själv, i den aktuella budgetpropositionen för 2014, att materialåtervinningen från hushållen har minskat från, som man uttrycker det, 36 procent 2009 till 33 procent 2011.

Det mesta tyder på att dagens system med återvinningscentraler vid köpcentrum inte är optimalt. En mer fastighetsnära insamling krävs, i enlighet med Avfallsutredningens förslag, och är något som de flesta kommuner förordar.

Erfarenheter från till exempel Helsingborg visar att materialåtervinningen av förpackningar och tidningar ökade med 1,5 kilo per villa och vecka när man införde fastighetsnära insamling, vilket för hela kommunen motsvarade 1 200 ton från bara villahushållen. Helsingborg materialåtervinner också mer än dubbelt så mycket plast- och metallförpackningar jämfört med rikssnittet. Även för tidningar och pappersförpackningar har man ökat materialåtervinningen avsevärt med den fastighetsnära insamlingen.

Herr talman! Jag beklagar att miljöministern inte kan lämna något besked om vad som ska hända med Avfallsutredningens förslag. Att beredningen pågår i Regeringskansliet är knappast klagörande utan ger mer ett intryck av att frågan förvandlas till just en långbänk eller hyllvärmare.

Jag kan i och för sig förstå att en regeringskoalition med olika partier kan ha svårt att komma överens. Men eftersom striden i denna fråga antagligen står mellan två departement som leds av ministrar från samma parti, nämligen Centerpartiet, får man mer och mer intrycket av att frågan väl illustrerar hur svårt Alliansens gröna alibi, Centerpartiet, har att sätta miljöintressena före företagsintressena.

Anf. 106 GUNNAR ANDRÉN (FP):

Herr talman! Jag kanske har en annan ingångspunkt i denna debatt än Jacob Johnson som mest talar om tidpunkten för propositionens avlämnande. Jag skulle vilja ta upp själva sakfrågan.

Om kollektivtrafiken brukar jag säga att det ska vara rent och snyggt och att det ska vara lätt och tryggt att ha kollektivtrafik. När det gäller hushållens avfall är det till stor del samma sak. Det ska vara lätt att göra rätt. Det är det allra viktigaste.

Vi vet alla hur det ser ut på många återvinningsstationer. Det ser ofta förfärligt ut helt enkelt.

Detta är ytterst en livsstilsfråga, herr talman. Jacob Johnson får ursäkta, men jag tror att det är fel att göra det till en partipolitisk fråga. Det är en livsstilsfråga. Därför är det viktigt att ha en kraftfull opinionsbildning. Det ska vara lönsamt att hålla det snyggt vid återvinningsstationerna.

Vi hade en kampanj för länge sedan, ledd av den tidigare ledamoten Sören Norrby, som hette Håll Sverige rent. Den var viktig för det som vi nu ser. Det är säkert riktigt som Jacob Johnson säger att det har gått lite upp och ned vad gäller hushållsavfallet, men totalt sett – det är viktigt att påpeka – har vi en effektiv hantering av hushållsavfall. Det hindrar inte att det finns många saker man kan fundera på, bland annat vad som ska vara förbjudet, vad det ska vara avgift på och vad som ska ingå i producentansvaret. Det är många olika frågor eftersom vi har många olika sorters avfall även från hushåll, alltifrån grenar till glasburkar.

Jag tycker personligen, liksom säkert många med mig, att det för närvarande är ganska svårt att vara riktigt miljövänlig. Man ska spara på så många olika sätt. Ett problem som jag tror att många upplever är att man, när man kommer till en avfallsdeponi, ska stoppa avfallet i jag tror att det

är sju olika tunnor. På ett område är dock återvinningen mycket hög, nämligen vad gäller tidningspapper.

Ofta ser vi, inte minst i storstäderna, att folk går och samlar burkar. Man kan tycka att det ser tråkigt ut, men det är egentligen någonting mycket bra. De burkarna återanvänds väldigt effektivt. Man får dessutom pengar för dem. Jag brukar säga till dem som samlar burkar att det är bra att de tar burkarna från papperskorgarna, för då används de på ett bra sätt.

En annan sak som vi utvecklat väl i Sverige jämfört med många andra länder är omhändertagandet av hushållssopor som går till förbränning. Det finns ett mycket högt energivärde i dessa sopor.

Ett av de stora problemen i sakfrågan tror jag alltså är att det finns så många olika sorteringsmöjligheter – lampor med eller utan kvicksilver, genomskinliga eller färgade glasburkar och så vidare. Det är lite för många.

Allra sist, herr talman, vill jag säga att många anser att återvinningscentralerna ligger alldeles för nära deras bostad medan andra anser att det är för långt att åka till dem. Det finns en stor motsättning i var de ska ligga. Jag nästan skräms när jag tänker på mig själv, som ofta kör bil till en återvinningsanläggning. Det är inte så där väldigt miljövänligt. Jag får anklaga mig själv på den punkten.

Anf. 107 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Frågan om avfall och kretslopp är komplicerad men av stor miljömässig betydelse. Som inte bara miljöminister utan också centerpartist känner jag stort ansvar för frågan. Det var Olof Johansson som efter FN:s stora Riokonferens införde Agenda 21-tänkandet i Sverige. Det var efter det som det lagstadgade producentansvaret kom. Det var då den svenska politiska diskussionen om kretsloppsfrågor kom i gång. Jag känner alltså som miljöminister ett stort ansvar för att föra frågan vidare.

Det tar ett par år att föra en fråga genom hela Regeringskansliet, från det att tanken uppstår via utredning, remissomgång, beredning och förhandling till att den slutligen lämnas till riksdagen. Det innebär att jag beträffande den här frågan inte anser att det är en exceptionellt lång hanteringstid.

Det finns ett enormt intresse för dessa frågor. Vi hade skickat ärendet på remiss enligt en normal remisslista. Förutom svaren utifrån den listan fick vi in ytterligare 126 svar. Det innebär att vi har att processa 256 remissvar. Det tar en viss tid. Under tiden som frågan bereds i Regeringskansliet kan man inte av respekt för dem som arbetat med utredningen och för dem som svarat på remissen, samt av respekt för den politiska och demokratiska processen, uttala sig om det konkreta innehållet. Det kan jag alltså inte göra i dag eftersom frågan är under beredning.

Jag kan dock försäkra att det är en prioriterad fråga. Jag kan också försäkra att de teorier som togförs av interpellanten Jacob Johnson om hur det står till mellan centerdepartementen och övriga departement är helt ogrundade.

Anf. 108 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Det är glädjande, och jag hoppas att det också visar sig. Miljöministern säger att det tar ett par år att bereda en sådan här sak i

Regeringskansliet. Ja, men i januari förnämde ni att det skulle komma en proposition i juni. Nu vet vi bara att frågan bereds. Vi vet inte ens om avsikten är att det kommer en proposition. Det verkar nästan som om regeringen vill retirera till ruta ett. Först tillsattes en utredning för att göra en översyn. När väl en proposition ska komma får vi inga besked om när det sker eller om den ens kommer. Kan det vara så att ministern tänker backa hela vägen och tillsätta en ny utredning? Jag hoppas att Lena Ek kan komma med ett klarläggande i den frågan.

Låt mig göra några medskick till miljöministern i den fortsatta beredningen. Det är säkert inget okänt för ministern att det är viktigt att ta till sig remissvaren. Till exempel tillstyrker tunga brukarorganisationer som Hyresgästföreningen, Villaägarna, Sabo och HSB Avfallsutredningens huvudförslag att kommunerna ska överta ansvaret för insamlingen av tidningar och förpackningar.

Hyresgästföreningen skriver i sitt remissvar att ”det nuvarande systemet har stora brister. Nuvarande lagstiftning har inte tillräckligt styrande effekt för att förmå producenterna att utveckla insamlingsystem så att det blir enkelt för de boende att sortera sitt avfall.” Det anknyter lite grann till vad Gunnar Andrén sade.

På ett liknande sätt skriver Sabo: ”Systemet har uppenbara brister. Producenterna har lagt fokus på att uppnå insamlingsmålen snarare än att skapa ett system som gör det enkelt för hushållen ... Många av SABOs medlemsföretag har därför startat fastighetsnära insamling i egen regi för att skapa ordning och trivsel i bostadsområdena.”

Det finns som jag sagt tidigare tydliga bevis på att utsorteringen ökar när kommuner, som Helsingborg, inför fastighetsnära insamling. Det är naturligtvis inte så konstigt. Om det finns ett kärl direkt utanför bostaden där man kan lägga tidningar, förpackningar, glas och metall blir det mycket enklare och utsorteringen ökar.

Jag beklagar åter, herr talman, att regeringen inte kommer till skott. Materialåtervinningen har minskat under regeringens tid vid makten. Man är medveten om problemet. Man tillsatte en utredning för två år sedan. Men man verkar oförmögen att ta ställning till sin egen utredares förslag. Det tycker jag är anmärkningsvärt.

Tiden går. Man kan misstänka att med den beredning som pågår kommer det ingen proposition, inte ens under våren. Sedan kommer valet och frågan går över till nästa regering. En lagstiftning kommer kanske inte på plats förrän 2016. Det betyder ytterligare år med osäkerhet för aktörerna, frustration hos medborgarna och risk för fortsatt sjunkande materialåtervinning.

Anf. 109 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jacob Johnson är en erfaren riksdagsledamot och vet precis hur det går till när man arbetar med sådana här frågor. Vi fick in nästan dubbelt så många remissvar mot vad vi förväntade. Det kräver respekt. Vi förbereder, som jag sade, en lagrådsremiss. I övrigt kan jag inte gå in på det mer än att säga att frågan bereds i Regeringskansliet.

Jag tackar för engagemanget som interpellanten visar i den här frågan.

Anf. 110 JACOB JOHNSON (V):

Herr talman! Jag tackar miljöministern för debatten. Jag är alltså inte nöjd med de, som jag tycker, uteblivna svaren. Jag beklagar återigen att regeringen inte kan ta ställning till sin egen utredares förslag. Jag anser att det ligger i regeringens ansvar att klara av sådant.

Avfallshantering är en mycket viktig fråga, och den sjunkande trenden inom materialåtervinning under regeringens år vid makten kräver åtgärder.

Miljön och brukarintressena måste enligt min uppfattning gå före företagsintressen i detta sammanhang. Det logiska, som också får stöd av de stora brukarorganisationerna och Naturvårdsverket, är att följa utredningens förslag om kommunalt ansvar för insamlingen.

Jag och Vänsterpartiet kommer noga att följa regeringens agerande eller brist på detsamma i denna viktiga fråga.

Anf. 111 Miljöminister LENA EK (C):

Herr talman! Jacob Johnson vet som erfaren riksdagsledamot att man inte kan ge kommentarer så länge beredning pågår i Regeringskansliet. Han har också fått förklaringen till att det tar tid. Trots allt är det lite drygt ett år sedan jag fick ta emot en utredning på det här området. Med dubbla antalet remissvar mot det förväntade får man ha respekt för att det kräver beredningstid. Dessutom har jag under året engagerat mig i återvinningsfrågor genom att ta fajten för att öka insamlingsgraden vad gäller lågenergilampor. Där har det skett en fördubbling. Jag har visat ett tydligt engagemang i de här frågorna, och det kommer mer.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 17 oktober

2013/14:47 Regelverk kring fiskodlingar

av *Eva Sonidsson* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2013/14:48 Insyn i det kungliga apanaget

av *Eva Sonidsson* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 oktober.

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 17 oktober

2013/14:53 Ekonomiskt stöd för pensionärer

av *Eva Sonidsson* (S)

till statsrådet Ulf Kristersson (M)

2013/14:54 Tillgänglighet till it-baserade tjänster för synskadade och dövblinda

av *Gunnar Sandberg* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

2013/14:55 EU-projekt

av *Marie Nordén* (S)

till statsrådet Birgitta Ohlsson (FP)

2013/14:56 Kemiska vapen

av *Carina Hägg* (S)

till utrikesminister Carl Bildt (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 22 oktober.

12 § Kammaren åtskildes kl. 15.41.

Förhandlingarna leddes

av andre vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen kl. 13.52,

av talmannen därefter till och med 9 § anf. 106 (delvis) och

av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

HELÉN TÖRNQVIST

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
2 § Anmälan om faktapromemoria	1
3 § Svar på interpellation 2013/14:19 om hjärtstartare på allmänna platser	1
Anf. 1 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	1
Anf. 2 PHIA ANDERSSON (S)	3
Anf. 3 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	4
Anf. 4 PHIA ANDERSSON (S)	4
Anf. 5 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	5
Anf. 6 PHIA ANDERSSON (S)	5
Anf. 7 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	6
4 § Svar på interpellation 2013/14:20 om skånsk förlossningsvård i Malmö	6
Anf. 8 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	6
Anf. 9 MARIE GRANLUND (S).....	7
Anf. 10 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	8
Anf. 11 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	9
Anf. 12 MARIE GRANLUND (S).....	10
Anf. 13 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	11
Anf. 14 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	11
Anf. 15 MARIE GRANLUND (S).....	12
Anf. 16 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	12
Ajournering	13
Återupptagna förhandlingar	13
5 § Svar på interpellation 2013/14:4 om åtgärder mot ohälsosam luft i Stockholm	13
Anf. 17 Miljöminister LENA EK (C)	13
Anf. 18 ÅSA ROMSON (MP)	15
Anf. 19 JENS HOLM (V)	16
Anf. 20 Miljöminister LENA EK (C)	16
Anf. 21 ÅSA ROMSON (MP)	17
Anf. 22 JENS HOLM (V)	18
Anf. 23 Miljöminister LENA EK (C)	19
Anf. 24 ÅSA ROMSON (MP)	20
Anf. 25 Miljöminister LENA EK (C)	20
6 § Svar på interpellation 2013/14:9 om Helcom	21
Anf. 26 Miljöminister LENA EK (C)	21
Anf. 27 JENS HOLM (V)	22
Anf. 28 Miljöminister LENA EK (C)	24
Anf. 29 JENS HOLM (V)	24
Anf. 30 Miljöminister LENA EK (C)	25
Anf. 31 JENS HOLM (V)	26
Anf. 32 Miljöminister LENA EK (C)	27

Ajournering	27
Återupptagna förhandlingar	27
7 § Frågestund	28
Anf. 33 TALMANNEN.....	28
<i>Regeringens arbetsmarknadspolitik</i>	28
Anf. 34 BERIT HÖGMAN (S).....	28
Anf. 35 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	28
Anf. 36 BERIT HÖGMAN (S).....	28
Anf. 37 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	29
<i>Förnybara drivmedel</i>	29
Anf. 38 PER BOLUND (MP).....	29
Anf. 39 Miljöminister LENA EK (C).....	29
Anf. 40 PER BOLUND (MP).....	30
Anf. 41 Miljöminister LENA EK (C).....	30
<i>Bostäder för unga</i>	30
Anf. 42 OSKAR ÖHOLM (M).....	30
Anf. 43 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	31
Anf. 44 OSKAR ÖHOLM (M).....	31
Anf. 45 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD).....	31
<i>Åtgärder för fler vårdplatser</i>	32
Anf. 46 PER RAMHORN (SD)	32
Anf. 47 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	32
Anf. 48 PER RAMHORN (SD)	33
Anf. 49 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	33
<i>Läsfrämjande åtgärder för barn och unga</i>	33
Anf. 50 BENGT BERG (V)	33
Anf. 51 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	34
Anf. 52 BENGT BERG (V)	34
Anf. 53 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	34
<i>Nationell samordning av vården</i>	35
Anf. 54 ISMAIL KAMIL (FP).....	35
Anf. 55 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	35
Anf. 56 ISMAIL KAMIL (FP).....	35
Anf. 57 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	35
<i>Lönediskriminering</i>	36
Anf. 58 KERSTIN NILSSON (S)	36
Anf. 59 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	36
Anf. 60 KERSTIN NILSSON (S)	36
Anf. 61 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP).....	37
<i>Satsningar på elitidrott</i>	37
Anf. 62 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	37
Anf. 63 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	37
Anf. 64 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	37
Anf. 65 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	38

<i>Förbud mot tvångsäktenskap</i>	38
Anf. 66 ANNIKA QARLSSON (C).....	38
Anf. 67 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	38
Anf. 68 ANNIKA QARLSSON (C).....	39
Anf. 69 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	39
<i>De ekonomiska villkoren för hyresrätt och ägd bostad</i>	39
Anf. 70 LARS ERIKSSON (S).....	39
Anf. 71 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	39
Anf. 72 LARS ERIKSSON (S).....	40
Anf. 73 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	40
<i>Ansvar för bostadssituationen i Kiruna och Malmberget</i>	40
Anf. 74 KATARINA KÖHLER (S).....	40
Anf. 75 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	41
Anf. 76 KATARINA KÖHLER (S).....	41
Anf. 77 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	41
<i>De kristnas situation i Syrien</i>	42
Anf. 78 ROBERT HALEF (KD).....	42
Anf. 79 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	42
Anf. 80 ROBERT HALEF (KD).....	42
Anf. 81 Statsrådet STEFAN ATTEFALL (KD)	43
<i>Sveriges miljöpolitik</i>	43
Anf. 82 KRISTINA NILSSON (S)	43
Anf. 83 Miljöminister LENA EK (C)	43
Anf. 84 KRISTINA NILSSON (S)	44
Anf. 85 Miljöminister LENA EK (C)	44
<i>Arbetet för jämställda löner</i>	44
Anf. 86 LENA SOMMESTAD (S)	44
Anf. 87 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	44
Anf. 88 LENA SOMMESTAD (S)	45
Anf. 89 Statsrådet MARIA ARNHOLM (FP)	45
<i>Karriärmöjligheter inom hälso- och sjukvården</i>	45
Anf. 90 MARGARETA CEDERFELT (M).....	45
Anf. 91 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	46
Anf. 92 MARGARETA CEDERFELT (M).....	46
Anf. 93 Socialminister GÖRAN HÄGGLUND (KD).....	46
Anf. 94 TALMANNEN	47
8 § Svar på interpellation 2013/14:11 om kreosot	47
Anf. 95 Miljöminister LENA EK (C)	47
Anf. 96 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	47
Anf. 97 JACOB JOHNSON (V)	48
Anf. 98 Miljöminister LENA EK (C)	49
Anf. 99 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	49
Anf. 100 JACOB JOHNSON (V)	50
Anf. 101 Miljöminister LENA EK (C)	50
Anf. 102 HELENE PETERSSON i Stockaryd (S).....	51
Anf. 103 Miljöminister LENA EK (C)	51
9 § Svar på interpellation 2013/14:33 om Avfallsutredningen	51
Anf. 104 Miljöminister LENA EK (C)	51

Anf. 105 JACOB JOHNSON (V).....	52	Prot. 2013/14:14
Anf. 106 GUNNAR ANDRÉN (FP)	53	17 oktober
Anf. 107 Miljöminister LENA EK (C).....	54	<hr/>
Anf. 108 JACOB JOHNSON (V).....	54	
Anf. 109 Miljöminister LENA EK (C).....	55	
Anf. 110 JACOB JOHNSON (V).....	56	
Anf. 111 Miljöminister LENA EK (C).....	56	
10 § Anmälan om interpellationer.....	56	
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	57	
12 § Kammaren åtskildes kl. 15.41.....	57	

Prot. 2013/14:14
17 oktober

Tryck: Elanders, Vällingby 2013